

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČNIČEVA ULICA 6 — TELEFON: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26 — Izbija vsak dan opoldne — Mesec a naročnina 12.— R.

IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglaševanje in izdajanje v Italiji in inozemstvu ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO

Rabati pri poštno delovnem uradu:
Ljubljana, Slov. 10-501

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO.

Sovražni naskok v Tunisu vztrajno zadržan

Deset sovražnikovih letal uničenih

Glavni stan italijanskih oboroženih sil je objavil danes naslednje 1048. vojno poročilo:

V Tunisu so oborožene sile Osi v težkih obrambnih bojih vztrajno vzdržale mogočen sovražni naskok, ki se je razširil na severni odsek bojišča. Bitka se nadaljuje.

Italijanski in nemški lovci so v dvobojih sestrelili 8 letal.

Včeraj popoldne so sovražna štirimotorna letala metala rušilne bombe in razigrali liste na Palermo in povzročile manjšo škodo na nekaterih poslopih v okolici. Nobene žrtve.

Dve sovražni letali, katerih eno so zadel naš lovci, drugo pa obrambne baterije, sta padli v morje v bližini rta Gallo in Mongiardino.

Španski listi o tolažilnem delu princeze Piemontske

Madrid, 8. aprila. Španski listi obširno pišejo o dobrodelnem delu princeze Piemontske od začetka vojne dalje v korist ranjenim vojakom in po letalskih napadih prizadetemu prebivalstvu. Listi opozarjajo, da postaja princeza zaradi svojega altruizma, svoje ljubeznivosti in vedrega poguma, s katerim prevzema nase svoje tolažilno poslanstvo, ne da bi se strašila nevarnosti bombardiranja, vedno bolj priljubljena med italijanskim narodom, kar samo večja udanost italijanskega naroda do Kraljevske rodbine.

Zlata kolajna za pokojnega Orazija Vezia

Rim, 8. aprila. Službeni list objavlja seznam odklikovanih za civilno hrabrost, ki jih je Veličanstvo Kralj in Cesar na Ducejev predlog določil kot nagrade za pogumna in človekoljubna dejanja. Tako je prejel zlato spominsko kolajno Orazio Avv. Vezio, državni prefekt v Ervenivu (Zara), prefekt najčistejše fašistične vere, ki je 26. maja 1942-XX padel ob priliki inspekcije, ki jo je skoro dnevno vršil na najbolj nevarnih krajih, da bi povezal in povečal delovanje policijskih organov v temnem sodelovanju z oboroženimi silami. Potem ko je že prestal ogenj v konfliktu, v katerem je bil eden izmed upornikov ubit, trije drugi pa ujeti, je na svojem povratku v Zaro padel v zasedo, kjer je izgubil življenje. Tako je junaksko zaključil svoje življenje, ki ga je vsega namenil domovini.

Razen tega je bilo podeljenih 65 srebrnih in 190 bronastih kolajn v spomin na pokojne in živih.

Rim, 8. apr. s. Duce, šef vlade in notranji minister, je odklikoval s spričevali o javnih zaslugah 130 oseb.

ODBITI SOVJETSKI NAPADI OB KUBANU IN SREDNJEM DONCU

Na vseh ostalih odsekih je potekel dan v splošnem mirno

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 8. apr. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na vzhodni fronti je bilo v splošnem mirno.

Posamezni sovražnikovi napadi na kubanskem mostišču in ob srednjem Doncu so bili zavrnjeni.

Na tunjski južni fronti nudijo nemške in italijanske čete z veliko premočjo napadajočemu sovražniku žilav odpor. Sovražne oklopne sile, ki so predle, so bile v ogorčenih borbah zaustavljene, njihovi poskusi za obkolitev pa izjalovljeni. Nove postojanke so bile zasedene po načrtu.

V srednjem in severnem odseku fronte je bilo odbitih več sovražnikovih napadov z velikimi izgubami zanj.

Nemška brza vojna letala so včeraj napadla za vojno važne cilje na otoku Wight in na angleški jugovzhodni obali.

Berlin, 8. aprila. s. Odjuga in močno deževje zelo ovirata na vsem vzhodnem bojišču vsako bojno delovanje. V mnogih odsekih je steherno premikanje sploh nemogoče, v kolikor se ne vrši na glavnih cestah ali nekaterih prometnih žilah, ki so vsaj deloma pokrite z gramozom. Dačec na okrog je ves teren spremenjen v neprehodno močvirje in oskrba čet predstavlja zelo težaven problem.

V takšnih razmerah se sedaj dogajajo posamezne vojne zgodbe, ki se v glavnem omejujejo na majhne izpade, krajevne napade in protinapade, v delovanje patrol in oboroženo izvidništvo. V ta okvir spada tudi napad, ki so ga v prvih jutranjih urah včeraj na severnem odseku kubanskega mostišča izvršile sovjetske čete, kakor je o tem poročalo današnje uradno poročilo. Napad je bil izvršen s silo polka po zelo močni topniški pripravi, a je bil odločno odbit po živahnih bojih, ki so večjalo Sovjete izgubo velikega dela v borbi angažiranih mož in mnogih vojnih sredstev.

Navzlic težkemu terenu na letalskih je nemško letalstvo tudi včeraj vršilo zelo koristno delo, ko je napadel predvsem zbirališča čet in železniške naprave. Zlasti odsek med Tihoreckom in Tropotkinom je bil p. dvržen močnemu bombardiranju nemških bombnikov, ki so pogodili oskrbovalni vlak nekaj kilometrov od postaje Tropotkin. Na splošno je nemško letalstvo na vsem južnem odseku zelo uspešno uničevalo sovražne prometne zveze, oskrbovalne konvoje, skladišča živil in streliva ter je povsod doseglo vidne uspehe.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 8. apr. s. Finski glavni stan poroča: V zadnjih 24 urah ni bilo nič pomembnega na nobenem izmed bojišč.

Vedno večje skrbi Anglosasov zaradi „Dönitzove ofenzive“

Berlin, 8. aprila. s. Nemško izredno vojno poročilo o potopitvi 14 trgovskih ladij potrjuje, da se pospešeno in z velikimi uspehi nadaljuje Dönitzova ofenziva. Zato je Hitler tudi podelil novemu velikemu admiralu Dönitzu najvišje nemško vojaško odklikovanje.

Največje zadoščenje za zmage osnih podmornic so nezdovojstva in vedno večje skrbi v sovražnem taboru. Ameriški in angleški politiki so sred zelo zapletenega in nevarnega položaja in nimajo več tolikšnega optimizma kakor prej. Prej so pred javnostjo zakrivali resnico o potopitvah, sedaj pa so to taktiko spremenili. Z novo taktiko je prvi začel ameriški mornariški minister Knox. Pred tujimi novinarji je govoril o strašnih pomorskih

izgubah »združenih narodov« v mesecu marcu ter o težavnosti vojevanja proti podmornicam.

Knoxove besede so vznemirile Angleže bolj kakor Američane. Po zemljepisnem položaju se morajo Angleži bolj bati nemških torpedov. Reuterjev pomorski sodelavec je sporočil, da bo Winston Churchill v kratkem angleškemu ljudstvu osvetlil sedanjí položaj z ozirom na podmorniško vojno. Kakor je znano, se je doslej vedno predvno izogibal tega koščičevega vprašanja. V Berlinu naravno z zanimanjem pričakujejo, kako se bo izgovarjal stari ponarejalec, s čim bo skušal pomiriti nemir svojih vedno bolj ogorčenih sonarodnjakov, ki se ne bojijo toliko za veličino svojega imperija, kakor za nujno preskrbo

Slavni razvoj Kr. letalstva

Poročilo v splošni proračunski komisiji Zbornice fašijev in korporacij

Rim, 8. aprila. s. Splošna proračunska komisija zbornice fašijev in korporacij je odobrila poročilo nacionalnega svetnika Ferretija di Castella Ferretto Piera o izdatkih letalskega ministrstva v finančnem letu 1943/44. Poročevalec se je najprej spopustil in ginjeno spomnil vseh, ki so padli za Domovino in to vrsto orožja, in ki so, od najvišjega po sarži do najnižjega, zaposleni v navdve težki borbi s sovražnikom. Nato je podal kratek in sintetičen pregled selanjega stanja sovražnih letalskih sil in njih verjetnega porasta, primerjajoč te sile z letalskimi silami držav trojnega pakta. Poročilo nato navaja izkušnje, ki jih je dala ta vojna. Letalstvo je v razvoju vojnih operacij doseglo izreden pomen. Nobene kopne ali pomorske operacije si danes ne moremo zamisljati brez neposredne pomoči letalskega orožja, tako v izvidniškem, zaščitnem kakor v nepadalnem pogledu.

Glede Italije in glede na posamezne operativne odseke, ki nas posebno zanimajo, s ovojne potrebe svetovale, da smo se glede vrst letal vedno bolj osredotočevali na posamezne tipe letal. Lovsko letalstvo, ki se je uvečevalo in izvidništvu in v napadih, v uničevanju na zemlji in v obstreljevanju s strojnimi, razpolaga sedaj z vedno hitrejšimi in spretnejšimi letali. Bojno letalstvo se usmerja v iskanje najhitrejših, dobro oboroženih in dobro zaščitnih letal velike avtonomije, ki se lahko sama branijo

in ki lahko letijo zelo visoko. Predvsem torpedno letalo mora biti zelo hitro in spretno, obenem pa tudi oboroženo tako, da lahko samo vzdrži neizogiben spopad s sovražnimi lovci.

Poročilo nato navaja veliki razvoj civilnega in prevoznega letalstva kot pomožnega vojnega sredstva in navaja tudi izboljšanje naprav na kopnem za čim boljše delovanje tehničnih oddelkov. Letalski potencial je pripomnil poročevalec, je bistveni pogoj te vojne. Sestavni del tega potenciala pa niso le stroji in tvornice, temveč tudi eksperimentalno študijska sredstva z inženjerji, ki delajo načrte, ki zamišljajo nove tipe in vodijo delo v tvornicah, kakor tudi delavstvo samo. Politika osredotočevanja in enotne povezanosti letalske industrije je dala zadovoljive uspehe, ki dopuščajo najpopolnejšo izrabo surovin in podjetij.

Poročilo navaja naposled navdušenje, ki vlada v pilotskih solah in v solah za letalsko specializacijo. Mladenci, ki prihajajo v te šole, živijo v gorečem pričakovanju, da bi doprinesli svoj delež k obrambi Domovine. O borbenem duhu naših letalcev dovolj zgovorno govore vojna poročila sama. Vse posadke, od poveljstev do podrejenih, se tako hrabro bore, da vzbuja občudovanje samega sovražnika. Njihova slava je potrjena tudi s številnimi odklikovanji za vojaško hrabrost, med katerimi je 34 podeljenih zlatih kolajn v enem samem letu.

Uničenje komunističnih krdel na Hrvatskem

Zagreb, 8. aprila. s. Listi na vidnem mestu objavljajo beležko o odličnih operacijah, ki so jih italijanske čete izvršile vzdolž Dinarske gorске verige in s tem odločno prispevale k uničenju ostankov komunističnih krdel, ki se jim je posrečilo zbežati ob priliki očistevalne akcije v februarju tega leta, akcije, ki je bila, kakor znano, izvršena č. sodelovanju temskih in hrvaških čet. Glavne skupine upornikov so utpele hude izgube v najpomembnejših središčih svojega delovanja. Sovražnik je izgubil sedeže svojih poveljstev in taborišča za čete, kakor tudi središča

oskrbovanja in središča glavnih cestnih zvez, poleg oglatih mest in krajev. Po trdovratnem odporu so se uporniki, kolikor jih je ostalo, umaknili v visoko gorovje. Toda sedaj ti ostanki ne bodo več mogli še nadalje voditi borbe, ki sta o od njih zahtevala in jo podpirala London in Moskva, namreč borbe proti mirnemu in neoboroženemu hrvaškemu prebivalstvu. Oborožene sile Osi bodo v kakoli bde nad vsako njihovo kretajo in bodo v bali zatre vsak poskus sovražnega delovanja, kjer koli bi se pojavil.

Odkodnina v inozemstvu interniranim Italijanom

Rim, 8. apr. s. Službeni list objavlja ministrski ukaz z dne 23. marca 1943-XXI, ki vsebuje določbe o plačilu odkodnine ki pritiče zasebnim uradnikom in delavcem, ki so italijanski državljani in bili zaposleni v inozemstvu in so zaradi vojne odposlani v koncentracijska taborišča ali v konfinacijo.

Turška zunanja politika

Ankara, 7. aprila. s. Parlamentarna skupina turške narodne republikanske stranke se je danes sestala, da posluša poročilo zunanjega ministra Memendzloga o mednarodnem položaju v preteklem tednu. Postanci so poročilo zunanjega ministra odobrili.

Predsednik turške vlade v Carigradu

Carigrad, 8. apr. s. Predsednik turške vlade Saradzoglu, ki je snoči odpotoval iz Ankare, je dan prisel na postajo Pendik ob Marmorskem morju. Tu se je vkrcal na ladjo »Savaronca« in se odpeljal v toplice Jalova, da bi obiskal predsednika republike, ki se mudi v tem letovišču. Saradzoglu je bil v spremstvu generalnega direktorja tiska. Nocoj je predsednik vlade prisel v Carigrad.

Novi japonski uspehi ob indijski meji

Z njimi so bili izjalovljeni vsi angleški načrti za zopetno zavzetje Birme

Tokio, 8. apr. s. Poveljništvo japonskih oboroženih sil, ki perirajo na indijsko-birmanski meji, objavlja, da so japonske čete začele ofenzivo prve dni marca in obkolile ter uničile večino angleško-indijskih divizij vzdolž reke Maju. Operacije se nadaljujejo v smislu očistevanja zadnjih ostankov sovražnih sil.

Tokio, 8. aprila. s. Šef tiskovnega urada japonskega glavnega stana general Hag je v svojem komentarju o operacijah, ki so imele za posledico uničenje angleško-indijskih sil vzdolž reke Maju, izjavil med drugim, da so s tem popolnoma propadli vsi stremuški sovražni načrti po zopetnem zavzetju Birme. General Jangi pa je izjavil, da so japonske čete že prekorčile gorovje Maju in dospede do Bengalskega zaliva, s čimer so odrezale sovražniku umik. Oborožene sile Cungkinga, ki se bjejo v pokrajini Junan, niso podvele nobene operacije, da bi blokirale japonsko akcijo.

Tokio, 8. aprila. s. V navzočnosti predsednika vlade Toja je Cesar sprejel v avdijenci generala Sijiro, vrhovnega poveljnika japonskih oboroženih sil v Birmi in generala Takašija Sakaja, ki je poveljeval japonskim oboroženim silam pri obleganju Hongkonga. Oba generala je kasneje sprejela še cesarica.

Tokio, 8. aprila. s. General Hiko-aburo Hata je bil imenovan za podšefa glavnega stana.

Japonsko prijateljstvo z nacionalno Kitajsko

Tokio, 8. aprila. s. Cesar je sprejel v avdijenci posebnega odposlanca nacionalne Kitajske v Tokiu Šon Kungpa in ga zadržal na obedu. Preden se je polal v cesarsko palačo, je bil Šon Kungpa odklikovan z redom vzhajajočega sonca, ki mu ga je podelil cesar.

Hsingking, 8. aprila. s. Uradno obveščajo, da bo Čou Fohaj, podpredsednik Junana in finančni minister narodne Kitajske, v kratkem obiskal Mandžukuo kot posební odposlanec narodne vlade v Nankingu. V uradnih krogih v Mandžukuo pripisujejo velik pomen temu obisku, ki naj okrepi že obstoječe vezi med obema državama, in poglubi sodelovanje za nadaljevanje vojne za večjo vzhodno Azijo.

Kritični položaj čungkitške Kitajske

Bern, 8. aprila. s. Neko londonsko poročilo švicarskim listom poudarja, da Kitajci niti niso zadovoljni s podporo, ki jo prejemaajo od zaveznikov in da očitajo

predvsem Američanom, da so jim dovolili le dva odstotka viske dobav na osnovi zakona o najemu in posjilu. Pri tem pa več ko polovica teh dobav itak konča v japonskih rokah. Kitajska je dejansko danes popolnoma osamljena in ločena od ostalega sveta. Poslednja cesta, ki jo je še vezala z zavezniki pred letom dni, je bila pretrgana z japonsko zasledbo Birme. Soproga kitajskega veleposlanika v Londonu ga Koo je pred kratkim opozorila ameriški narod, da so za Kitajce stalni vojni pritiski, lakota, mraz in padanje denarne vrednosti neprijemno bolj nevarni kakor sami Japonci.

Spremembe v grški vladi

Atene, 8. apr. s. Ker je prof. Logototopolos podal ostavko, je prevzel predsedstvo vlade bivši grški zunanji minister dr. Ivan Rallis. Člani vlade so bili zapriseženi v navzočnosti atenskega metropolita.

Angleži so brez moči napram komunistom

Lizbona, 7. aprila. s. Zaradi svoje zveze s Sovjetsko Rusijo morajo Angleži sedaj brez ugovora prenašati zahrbtno propagando, ki jo v njihovi državi vršijo komunisti. Tako je bil sedaj boljševiški Žid in bivši podkomisar za zunanje zadeve in sedanjí predstavnik agencije Tas v Londonu Rothstein imenovan za predsednika inozemskega tiska v Angliji. Zdi se, da hoče angleška vlada v svoji popolnjeni zašujenosti Stalinu odpreti vsa britanska vrata kremeljskemu despotu, da bi si ga tako pridobila in napravila bolj dostopnega.

Duhovna revščina ameriških študentov

Buenos Aires, 7. apr. s. Zanesljivo znamenje c resnih pripravah bodočega volilnega boja v Ameriki je razpis referenda lista »New York Times«, katerega rezultati potrjujejo že po pegovih znano duhovno revščino tistih, ki bi hoteli preurediti Evropo in svet Referendum je bil naslovljen na dijaški svet v Zedinjenih državah. Samo 22 odstotkov dijakov je zadovoljivo odgovorilo na postavljena vprašanja, ugotavljajoč glavne dogodke, ki so dvignili slavo Washingtona in Londona. Nasprotno pa so mnogi zamenjali predsednika Teodora Roosevelta s predsednikom Franklinom Rooseveltom in Thomasa Jeffersona s Thomasom Edisonom. Nobeden izmed dijakov pa ni pokazal da pozna ameriško zgodovino in glavne zgodovinske dogodke v Evropi in po svetu.

da bodo lahko nadaljevali s svojimi zloglasnimi petim kosili.

Monakovo, 8. aprila. s. List »Abendzeitung« piše o poslednjem nemškem izrednem vojnem poročilu o uspehu podmornic in poudarja v tej zvezi vedno večji strah političnih in vojaških krogov v Veliki Britaniji glede usode bitke na morju. Povprečni Anglež, piše list, se spominja izjav Winstona Churchilla in lorda Fisherja ob koncu prve svetovne vojne, ko je sedanjí britanski premijer priznal, da je angleška zmaga dolgo časa visela na zelo tanki nitki in da je bivši šef brodirva hvallil Boga, da niso Nemci vztrajali do zadnjega v podmorniški vojni. Sedaj primerja sedanjí in tedanjí položaj list »Times«, ki izrečno priznava, da so spomladu leta 1918 najbolj temni dnevi podmorniške nevarnosti že minili, dočim so danes bolj ko kdaj občutni.

Vse nade angleškega lista se omejujejo na delovanje severnoameriških ladjedelnic, ki naj bi naraščajočo proizvodnjo izpolnile vrzeli potopitev, med tem ko prvi lord admiraltete priznava, da ni imela angleška mornarica nikdar istočasno toliko smrtnega orožja proti sebi. Istočasno se doznava, da je bilo leta 1942 za nad 10 milijonov ton trgovskih ladij popravljenih v ladjedelnicah Velike Britanije, kar gotovo ni opogumljajoč činitelj. »Štika«, vključuje »Abendzeitung«, pa ni popolna. Izpolnimo še mi to vrzel in zajamčimo našim sovražnikom, da si Nemčija to pot ne bo pustila odvzeti zmage iz rok kakor leta 1918.

Buenos Aires, 6. apr. s. Mornariški minister Zedinjenih držav Knox, ki je nekoliko manj optimist kakor prvi lord angliške admiraltete Alexander je bil prisiljen priznati, da Ameriko resno vzmira očena podmorniška vojna Osi. V izjavah ki jih je podal v Washingtonu je Knox potrdil, da so bile zavezniške izgube trgovskih ladij na Atlantiku v mesecu marcu zelo velike, češ da so podmornice Osi povečale svoje operacije. Te podmornice, je pripomnil Knox delujejo v vedno večjem številu in se poslužujejo nove taktike.

Madrid, 8. apr. s. Obalna stražna ladja »Xauer« je v bližini pristanišča Las Palmas sprejela klic na pomoč ki ga je poslala neka angleška ladja, zadeta od letala v bližini otoka Gran Canaria. Ladja »Xauer« je na kraju nesreče našla 53 brodolomcev s parnika, ki se je medtem potopil.

Minister narodne vzgoje v Grossetu

Grosseto, 8. apr. s. Minister narodne vzgoje je danes prišel v Grosseto, da je prisostvoval proslavi prve stoletnice rojstva Renata Puccinija v Massi Marittimi in Monte Rotondo. Po sprejemu, ki so mu ga priredile oblasti ter civilne politične vojske in šolske hierarhije, si je minister Biggini ogledal nova poslopja osnovnih šol.

Kulturni sporazum z Rumunijo

Bukarešta, 8. aprila. s. V ministrstvu za narodno kulturo je bilo nocoj podpisano besedilo kulturnega sporazuma, sklenjenega med Rumunijo in Italijo. Sporazum je bil podpisan v navzočnosti italijanskega in rumunskega odposlanstva, ki sta vodila pogajanja, nadalje ministra za narodno kulturo prof. Petrolitica, državnega podtajnika in propagandnega ministrstva Aleksandra Marcuja. Kr. italijanskega ministra v Bukarešti Scope in drugih. Sporazum sta podpisala minister Petrolitica za Rumunijo in minister Scopa za Italijo.

Izmenjava zveznih tajnikov v Spalatu

Spalato, 8. aprila. s. V Liktorskem domu se je v navzočnosti prefekta izvršila izmenjava položajev med zveznim tajnikom Ferruccio Cappijem in novim zveznim tajnikom Luigiem Mellijem. Navzročni so bili tudi vsi lokalni hierarhi ter vojaške in civilne oblasti. Po poročilu zveznega tajnika Capija o delovanju in uspehih stranke na tleh Dalmacije, je novi zvezni tajnik Melli poudaril svoj pomen, da je imenovan za zveznega tajnika v Spalatu, svetem mestu za vse Italijane, mestu, ki pozna žrtve Giulia di Rismonda in Sava. Spregovoril je končno tudi prefekt, ki je pohlvalil delo spalatskega fašizma. Slovostnost se je zaključila z navdušenimi manifestacijami za Duceja.

Novi japonski veleposlanik je na potu v Rim prispel v Turčijo

Ankara, 8. apr. s. Novi veleposlanik Japonske pri Kr. italijanskem dvoru je v spremstvu funkcionarjev ki se tudi namenjeni k japonskemu veleposlanstvu v Rimu, preko Kavkaza prišel v Ankaru, od koder bo del japonskih funkcionarjev že jutri nadaljeval svojo pot v Rim, medtem ko bodo drugi ostali nekaj dni v Turčiji.

Uspeh italijanske opere v Varšavi

Varšava, 8. aprila. s. V državnem gledališču v Varšavi se je začela prva operna sezona v nemškem jeziku s Puccinijevu opero »Madam Butterfly«, v kateri sta nastopila Elsa Blast in Ivan Friem. Italijanska opera je dosegla velik uspeh.

Visoki komisar na seji odbora za ureditev prehrane, razdeljevanje in cene

Visoki komisar je v vladni palači predsedoval seji Pokrajinskega odbora za ureditev prehrane, razdeljevanje in cene industrijskih in kmetijskih izdelkov.

Pri tej priliki je Ekse. Graziosi preden so se začela obravnavati vprašanja dnevnega reda govoril o splošnem gospodarskem položaju pokrajine. Glede prehrane je ugotovil, da so se sicer normalno razvijali posli za dobavo in razdelitev racionalizirani in na nakazne vezanih živil, poudaril pa je, da so se pokazale težave pri dobavi mesa, mleka in čisto tudi pri dobavi sadja in zelenjave. Obenem je sporočil, da je dal pristojnim organom navodila, naj se take nevesčnosti, ki izvirajo iz posebnega položaja pokrajine, čimprej popolnoma ali vsaj delno odpravijo.

Glede mleka je sporočil, da bodo uporabljene večje omejitve da se zagotovi mleko dojenčkom, bolnikom in starejšim ljudem kakor tudi bolnišnicam in zdravstvenim zavodom. Glede sadja in zelenjave se je pospešila priključitev pokrajine v državni načrt za razdelitev sadja in povrtnine, da se bo zagotovil nakup blaga prav pri viru. Glede mesa bodo pomnoženi dogni živine, ki se bodo vršili tudi v manjših krajih, medtem ko bo kvota oddate živine povišana na 50% kakor je to že v veljavi v ostali Kraljevini. Pri tem so bodo ostale v veljavi vse določbe o kakovosti živine, ki jo je treba oddati za dogn.

Glede nadzorstva nad preskrbo in zlasti nad cenami blaga vsakdanje potrebe je Visoki komisar objavil, da bo še ojačena tujecnost za to določenih organov, da bi se taklo odstranila nemoralna črna borza, katere delavnost zadeva zlasti manj imovito prebivalstvo.

Pri tej delavnosti oblasti pa morajo tesno sodelovati vsi potrošniki in torej vsi prebivalci, ki morajo ne samo zavrčati nakup živil po višjih cenah in v večjih količinah temveč je je določeno, da morajo predvsem orez odloga ovaditi krivce ter jih tako priversti k pravih kazni.

Odbor je nato razpravljalo o raznih vprašanjih dnevnega reda, in sicer: o cenah blaga vsakdanje potrebe, o razdelitvi živil o smotreni štednji plina, o izdelovanju tipizirane pohištva ter o preskrbi, trgovini in razdelitvi kuriva. Zaradi ukrepov Visokega komisarja, s katerimi so bili znižani davki in dajatev na blago prve potrebe, je bilo mogoče že znatno znižati cene pri prodaji na drobno za razno blago najširše potrošnje in sicer:

- za testenine od 4.15 na 3.90 lire;
- za riž od 3.15 na 2.70 lire;
- za oljivo olje od 15.80 na 14.70 lire;
- za surovo maslo od 28.90 na 28.40 lire;
- za mast od 18 na 17 lir.

Manjša znižanja so bila izvršena tudi pri drugih predmetih, dočim se je v zvezi s splošnim položajem v državi nekoliko zvišala cena sladkorja od 7.90 na 8.25 lire in moka od 2.20 na 2.50 lire.

Znatno pa bo znižanje cene pri obliki v zvezi z že omenjenimi ukrepi Visokega komisarja, ker so se pristojne in davki za to blago zmanjšali za 10 milijonov na leto. V pogledu kuriva je bilo odločeno, da naj poveljništvo Gozdne milice sestavi načrt za pravo kuriva do 31. marca 1944. XXII. kakor bodo izdane točne določbe za izvršitev potrebnih del.

V teku razgovora so se navzoči udeležili razprave pri raznih vprašanjih. Ob zaključku razprave je Visoki komisar še enkrat naglasil

navodilo, da je treba življenjske stroške spraviti v sklad z onimi drugih pokrajin Kraljevine kakor se to izenačenje že vrši glede raznih plačil.

Sporočilo Visokega komisarja Ekse. Graziosi na seji pokrajinskega odbora za ureditev prehrane, razdeljevanje in cene o znižanju cen najvažnejšim življenjskim potrebščinam bo vse naše prebivalstvo sprejelo z zadovoljstvom in hvalečnostjo.

Kakor smo že svoj čas poročali, je bila v javnosti izvedena daljnosežna reforma davčnih predpisov, ki se nanašajo na obremenitev prometa s potrošnim blagom. Z ukinjenjem luksuznega davka je bilo že samo po sebi doseženo izdatno znižanje cen za marsikatero blago, ki je sicer označeno kot luksuzno, ki pa vendar predstavlja potrošni predmet nujne potrebe, kakor so na primer razni oblačilni predmeti, pa tudi nekatera živila, ki so bila dotlej obremenjena z luksuznim davkom. Istočasno je bila izvedena reforma davka na poslovni promet, poleg tega pa je Visoki komisar izdal navodila za revizijo občinskih trošarin in uvoznih z ramenom, da se doseže znižanje cen živil in življenjskih potrebščin najširše potrošnje. V smislu teh navodil so bile v trošarinski tarifi ljubljanske občine določene številne postavke in se odlej ne plačuje več nobena trošarina na poljske prideleke in povrtnino (krompir, zelje, fižol, repa, zelenjava, žito itd.) Prav tako je bila določena občinska trošarina na razne vrste moke, zдроб in kašo, na testenine in kruh, na riž, na sadje, mleko, jedilno olje, sladkor, drva in premog, reformirana pa je bila tudi trošarina na klavno živino. Ukinjene omenjenih trošarin je samo po sebi prineslo razbremenitev, ker se je moralo blago pocieniti za znesek ukinjene trošarine, kar se je takoj poznalo tudi v uradnih cenikih za potrošnje blago. Zlasti občutno je bilo znižanje pri poljskih pridelekih in povrtnini, saj je prej znašala na primer trošarina na zgodnjo zelenjavo kar 0.40 lire, za konzervirano zelenjavo celo 2.50 lire na kilogram pri sadju 0.25 do 1.20, pri rižu 0.30 lire itd.

Prav tako je pozdravilo sporočilo Visokega komisarja o ojačanjem nadzorstva preskrbe in cen za blago vsakdanje potrebe po za to določenih organov z namenom, da se zatrd delavnost črne borze in njegov poziv prebivalstvu, naj aktivno sodeluje pri tem delu za pobijanje vsake vrste spekulacije, umetnega zviševanja cen in delovanja črne borze. Ni treba še posebej poudarjati, da je tako sodelovanje v interesu prav vsega prebivalstva in da se to sodelovanje ne tiče samo prijavne kršiteljev predpisov o cenah zaradi postopanja proti njim temveč mora tudi prebivalstvo samo spoznati, da škoduje samemu sebi če kupuje blago od korzakoli po višji ceni, kakor je predpisana. Če ne bi nihče kupoval blaga po črni borzi, bi črna borza sploh ne morala obstajati, blago, ki pride v roke potrošnikov preko črne borze, na bi se potavilo prav tako na trgu po dovoljenih cenah. Zato je treba ne glede na stroge kazenske sankcije vsakemu najlonje priporočati, da se izogiba nakupov po nedovoljenih cenah, kar bo končno bistveno olajšalo prizadevanje oblasti za preskrbo prebivalstva z najnujnejšimi življenjskimi potrebščinami in za pobijanje nelegalne trgovine.

Montalu in Salvatoreju Quastmodu, govoril o dveh drugih predstavnikih sodobne italijanske poezije, Vincencu Carducci in Kamiliu Sbarbaru.

Stota bilanca triestinske hranilnice. Tre dni se je sestel upravljal svet triestinske hranilnice, da razpravi o jubilejni stoti bilanci triestinske hranilnice. Vloge in tekoči računi izkazujejo ob stoti bilanci 325 milijonov lir, Dobiček izkazuje 1.406.601,95 lir. Upravni svet je sklenil, da se pokloni znesek 602.829 lir za dobrodelne namene.

Pirandellov »Henrik IV.« v Verdijevem gledališču. Tudi dni je bila uprizorjena z lepim uspehom in sodru Verdijevega gledališča znana tragedija L. Pirandellija »Henrik IV.« Sodelovala je dramska skupina Ruggera Ruggenija.

Mascherini član razsodišča rimske Quadrarienne. Na predlog treh največjih skupin umetnikov v Rimu, Milanu in Neaplju je bil imenovan odlični triestinski ki-

par Mascherini za člana razsodišča, ki bo odločalo glede kvalifikacije umetnin za letošnje rimsko Quadrarienne, ki bo otvorjena 9. maja. Mascherini je že odpotovil v Rim, da sodeluje v omenjenem razsodišču.

Študijski nadzornik v Ronchih. Študijski nadzornik comm. Zannoni se je podal v spremstvu solskega inšpektorja dr. Ronellija ter prof. Dall'Ogna kot zastopnika federalnega podpoveljnika G. I. L. a v Ronche dei Legionari, kjer je navezal stike z učiteljskim dotičnega ukoslovnega krožka.

Skupina Quirici na odru Politeama Rossetti. Tudi nastopa na odru Politeama Rossetti pred številnim triestinskim občinstvom skupina Quirici. Posebno pozornost vzbujata pojoci ritmični septet prof. Vastila ter pesalka Gilda Perugini. Skupinski orkester vodi maestro Tarantino.

Postrežna pisarna za vse Obisk v »Servis biroju«, posvetovalnici in proizvedovalnici Edinstveno podjetje v Ljubljani

Nedavno smo postali pozorni na napis v Selenburgovi ulici na hiši »Croatice«: »Servis biro«. Lep, velik lokal, kjer je bila goslejša modna trgovina, se je spremenil v moderno poslovno pisarno, kakršna je menda edina doslej pri nas. Dolga vrsta napisov v izločbenem oknu govori o poslih Poljetja, a ko se pozanimas v pisarni, kaj vse delajo, sprevidiš, da je področje te javne pisarne, posvetovalnice za vse in vsakogar, proizvedovalnice in, skratka, postrežne pisarne še mnogo obsejnejše.

Velika pisarna ima vse značilnosti modernih uradov v velikih mestih; velik, svetel, pregleden in moderno opremljen prostor, vrsta enakih mlz, pisalni stroji in veselo, živahno delo. Prijazno sprejemajo ljudi, takoj so pripravljeni vsak-mur ustrediti in nobeno vprašanje jih ne spravi v zadrego. Ljudem, ki prihajajo sem, ni treba več še razlagati, kaj je prav za prav postrežna pisarna. Kakor po instinktu so se začeli zatekati v lokal, kjer jim odgovarjajo na sleherni vprašanje in jim pomagajo v nešteti zadevah vsakdanjega življenja. Podjetje si je kmalu pridobilo sloves in zdej, ko deluje že okrog tri leta, je bilo naravno, da se je preselilo v tako velik lokal sredi mesta. V začetku tega meseca so se preselili in takoj je bil še večji pritok ljudi.

Postrežna pisarna je eno najrazumljivših podjetij sedanosti; v starih časih takšnih podjetij niso poznali. Nekdaj so delovale le skrivne zakotne pisarne, ki so prevzemale del poslovnih poslov sodobne postrežne pisarne. Zakotne »pisarne« so žal na delu tu in tam še dandanes. Za njimi ce včasih skrivajo tudi kaj čudni posli, da ljudje nasedačo sleparijam, a se navadno stramujejo povedati, kaj so doživeli. Javna postrežna pisarna je v Ljubljani nedvomno potrebna. O tem je sedaj težko dvomiti, ko je to podjetje opravilo že toliko dela, ki ga ne moremo uvrstiti zvojn med poslovne, temveč celo med socialne zadeve.

Delavci postrežne pisarne s g. R. Juvanom na čelu so se lotili dela ne le s podjetnostjo, temveč s pravo pčrtvovnostjo, ko je bilo treba na primer najti zveze med razkropljenimi člani družne Uslug, ki jih je v tem pogledu napravila postrežna pisarna nešteti ljudem, ni mogoče pozabiti. Prav na te uspehe so delavci postrežne pisarne najbolj ponosni in so jim v največje zadovoljenje Pretečko dele bi si naložili, če bi hoteli povedati, kaj vse dela postrežna pisarna, ki je hkrati imeniten postrežek, pa posvetovalnica za vse zadeve vsakdanjega življenja; nanjo se obračajo ljudje, ki potrebujejo pomoč pri posredovanjih, bodisi pri podjetjih ali ustanovah: tu poizvedujejo ljudje po marsičem, česar niso mogli zvedeti drugje. Zato pa pisarna opravi nešteto uslug zastojni, saj ni mogoče zahtevati plačila za sleherni odgovor, ki jih je treba dati toliko na dan.

Poizvedovalna pisarna pri nas se ne razlikuje od takšnih pisarn v velikih mestih tudi po tem, da se ljudje obračajo nanjo celo, ko hočejo zvedeti, kdaj so kinematografske ali gledališke predstave. Kaj vse hočejo ljudje vedeti! Tako se zgodi, da se na postrežno pisarno obrne tudi človek, ki bi rad postal filmski igralec. Kako naj doseže svoj smoter? Postrežna pisarna odgovori... Nekdo bi rad rešil zadolženo posestvo. Kako? Zopet je treba odgovoriti. Zopet drugi potrebuje govor za slavnostno priliko. Sestavijo mu ga v postrežni pisarni. Potem prihajajo ljudje ki iščejo stanovanja, poslovne prostore. Postrežna pisarna, posreduje! Postrežno pisarno potrebujejo vsi; tudi nekatera velika podjetja. Ne smemo pozabiti, da v tej pisarni tudi razmnožujejo (v ta namen imajo vse najboljše pripomočke) okrožnice, dopise in druge prepise. Pod etje pa tudi shranjuje razne predmete, da so varni v vsakem pogledu.

Neprestano prihajajo ljudje in čim dalje opazujejo delo postrežne pisarne, tem bolj se prepričajo, da je zares koristno podjetje v mestu.

Tekma Tobačna tovarna — Mladika razveljavljena V nedeljo se bo odigrala ponovna kvalifikacijska tekma, obnem pa drugo kolo nogometnega prvenstva ljubljanske zveze

Ljubljana, 9. aprila. Tako po zaključku nedeljske kvalifikacijske tekme med Dopolavorom Tobačne tovarne in Mladiko smo izvedeli iz vrst vodstva Mladike, da namerava vložiti protest proti verifikaciji izida tekme. Svoje nezadovoljstvo so Mladikarji utemeljevali s tem, da je v moštvo Dopolavora Tobačne tovarne nastopil igralec, ki je bil že doživljenjsko diskvalificiran ter bi sploh ne smel nastopiti, ali pa, če se upošteva amnestija, vsaj ne še sedaj. Kakor povzemamo iz najkrajše objave nogometne zveze, je zvezni direktorji razpravljali o tem protestu v torek in odločil takole:

Prošnji Dopolavora Tobačne tovarne za znižanje dosmrtno prepovedi igranja igralcu Plečkicu se delno ugodi. Zaupnik CONIJA je odobril znižanje kazni na dve leti prepovedi igranja tako da ima igralec Plečko pravico nastopa dne 5. oktobra 1943. Prav tako se delno ugodi protestu SK Mladike proti verifikaciji kvalifikacijske tekme Mladika—Dopolavor Tobačne tovarne odigran dne 4. t. m. z rezultatom 4:2 v korist Dopolavora Tekma e razveljavila, ker igralec Dopolavora Tobačne tovarne Zvone Plečko se ni imel pravice nastopa. Določa se odigranje ponovne kvalifikacijske tekme za nedeljo 11. t. m. ob 10. uri na igrišču Ljubljane v prireditvi zveze. Če bi se tekma v rednem času

končala neodločeno, se odigra po daljšek dvakrat 15 minut; če bi bil tudi ta neodločen, bo zmagovalec izbržen v ponedeljek dne 12. t. m. ob 17. v pisarni zveze.

Zaradi kvalifikacijske tekme se zamenja razpored prvih dveh nedelj tako, da bo prvi razred začel s tekmo Mars—Ljubljana 11. t. m. ob 16 na igrišču Ljubljane, drugi razred pa s tekmo Korotan—Vič. Istočasno je zveza prepovedala odigravanje prijateljskih tekem, ki bi se časovno ujemale s tekami: I. in II. razreda.

Po teh važnih sklepih zveze bo torej v nedeljo odigran popolnoma drug prvenstveni spored kakor je bil določen s prvotnim zbranjem Dopoldne bo ob 10. ponovna kvalifikacijska tekma na igrišču Ljubljane, popoldne pa prvenstvena tekma med Ljubljano in Marsom z začetkom ob 16 na igrišču Ljubljane in s predtekmo rezerv obeh klubov z začetkom ob 11.30.

Obe moštvi, ki bosta nastopili v dopoldanski kvalifikacijski tekmi sta po svojih kakovostih vsem ljubiteljem nogometa znani dovolj: po nedeljski tekmi, Mladika, ki je v nedeljo tako nesrečno zaigrala izgleda za sodelovanje v

I. razredu, ima novo resno priložnost, da si s zmagao odpre vrata v najvišjo domačo konkurenco. Da to ni popolnoma nemogoče, je pokazala že v nedeljo, ko je ves čas predvajala mnogo lepši in tehnično boljši nogomet kakor njen srečni nasprotnik Dopolavoro Tobačne tovarne. Gotovo pa je, da si bo moštvo Dopolavora Tobačne tovarne skušalo tudi tokrat zagotoviti zmago in da bo v ta namen vložilo v tekmo ves svoj elan, svojo borbenost in svojo fizično prednost. Kakor prejšnjo nedeljo bo tudi tokrat tekma nedvomno zelo borbeno in se bosta pomerila dva tekmeca enakih vrednot.

Popolnanska tekma med Ljubljano in Marsom bo srečanje dveh moštev, ki začnjata prvenstveno tekmovalje kot kandidata za najbolje mesto. Tekme med Marsom in Ljubljano so bile vsa zadnja leta zelo zanimive, ker sta se običajno srečali enajstorci, ki sta predvajali zelo izenačeno igro. V odločilnih trenutkih je sicer Ljubljana vedno dosegla majhno prednost, vendar ta ni bila nikoli tolikšna, da bi mogli z gotovostjo reči, da Mars nima nobenih izgledov. Nedeljska tekma bo se posebno zanimiva, ker bo v njej slo poleg drugega tudi za točke, ki so največja prilika vsakega nogometnega tekmovalca. Obeta se nam torej prav zanimiva tekma in prepričani smo, da bo privabila vse ljubitelje našega nogometa. V vodni tekmi — ob 14.30 — se bosta pomerili rezervi istih dveh klubov, ki bosta kasneje sodelovali tudi v prvenstvu rezerv. Glavna tekma se bo začela, kakor rečeno, ob 16, obe pa bosta na igrišču Ljubljane.

Beležnica

KOLENDAR

Danes; Petek, 9. aprila: Marija Kleofa. DANASNE PIREDTVVE Kino Matica: Don Jus in Zadeva Stys. Kino Sloga: Patriza. Kino Union: Zrtev velike ljubezni. DEZURNE LEKARNE Danes: Mr. Bakarčič, Sv. Jakobta trg 9; Ramor, Miklošičeva cesta 20; Murrayer, Sv. Petra cesta 78.

Radio Ljubljana

SOBOTA, 10. APRILA 1943-XXI.

7.30 Napevi in romane — 8 Napoved časa — Poročila v italijanski — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovensčini — 12.45 Opera glasba — 13 Napoved časa — Poročila v italijanski — 13.10 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovensčini — 13.12 Koncert Radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Sijanec — sodelujeta sopranistka Draga Sok in tenorist Janez Lipušček — Operetna glasba — 14 Poročila v italijanski — 14.10 Sfmtična glasba — 14.25 Orkester Cetra vodi dirigent Barzizza — 15 Poročila v slovensčini — 15.15 Pokrajnski vestnik — 17 Napoved časa — Poročila v italijanski — 17.10 Pet minut gospoda X — 17.15 Nove plošče »Cetra« — 17.55 Gospodinsko predavanje v slovensčini — 19.30 Poročila v slovensčini — 19.45 Pesmi in napevi — 20 Napoved časa — Poročila v italijanski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovensčini — 20.40 Gjoventinna Arangi Lombardi na ploščah — 21 Koncert Ljubljanske godalne kvarteta (L. Pfefer — I. violina, A. Dermelj — II. violina, V. Sušteršič — viola, C. Sedlbauer — čelo) — 22 Predavanje v slovensčini — 22.10 Pesmi in napevi — 22.45 Poročila v italijanski.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Petek 9 aprila: Zaprti (Generalika). Sobota, 10 aprila ob 18.30 v času obiskanja. Premiera Red Premierski. Nedelja, 11 aprila, ob 15 v času obiskanja. Izven. Cene od 20 lir navzdol. — ob 18.30: Prava ljubezen. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. Ponedeljek, 12 aprila: Zaprti.

OPERA

Petek 9 aprila: Zaprti. Sobota, 10 aprila ob 18: Zemlja smehljaja. Izven Cene od 28 navzdol. Nedelja, 11 aprila ob 10.30: Sifota Marko — Obuti maček. Prireditelj GILLR. — ob 18: Thais. Izven. Cene od 25 lir navzdol. Ponedeljek, 12 aprila: Zaprti.

Leharjeva opereta »Zemlja smehljaja«. Opera ponovi to opereto v soto dne 10 t. m. ob 18 uri izven abonmana. Vlogo princa Souhonga pojte ta večer g. Sladoljev, ostala zasedba običajna.

..... nseriraj v „Slov. Narodu“

V marcu je bilo dovoljenih precej posojil

Se nekaj drugih zanimivosti iz vpisov v zemljiško knjigo — Posojila dajejo tudi zasebniki

Ljubljana, 9. aprila. Razen nakupov in prodaj nepremičnin je bilo v zemljiško knjigo ljubljanskega okrajnega sodišča vpisanih v marcu precej novih hipotek in izbrisanih nekaj starih. Po številu vpisov presegajo izbrisane. Po vsoti pa so si precej enaki, ker je bila v marcu izbrisana zelo visoka hipoteka z večje nepremičnine.

Številni so lastniki nepremičnin, ki so najeli razmeroma visoka posojila. Tako je nek posestnik iz Kersnikove ulice najel 120.000 lir posojila, nek trgovec in posestnik in njegova žena v sosesčini 400.000 lir, predsedstvo nekoga sindikata 190.000 lir, trgovec iz Wolfve ulice 240.000 lir, posestnik s Sv. Petra ceste 120.000 lir, posestnik v Zgornji Šiški 80.000 lir, posestnica v Tomačevem 114.000 lir, posestnik in gostilničar na Poljanski cesti 100.000 lir itd. Številna so tudi polojila po 60.000 in manj. Najeli so jih pripadniki najrazličnejših stanov: posestniki, trgovci, vrtnarji, hišniki, ravnatelji večjih podjetij, uradniki, inženirji, profesorji, mesarski mojstri, železostrugarji, trgovski zastopniki in drugi.

Posojila dajejo v glavnem trije zavodi po obrestni meri 8 do 10%. Nekaj je bilo sklenjenih tudi zasebnih posojil, kjer so bili posojilodajalci veletrgovci in večji obrtniki. Pri teh obrestna mera ni enotna. Po primerih v marcu je celo precej nižja, kakor pa pri denarnih zavodih. Tako so bile v nekem primeru dogovorjene 6% obresti, v drugem 7%. Najdejo se tudi posojilodajalci, ki priskrbijo na pomoč z brezobrestnimi posojili. V nekem primeru je bilo posojenih brezobrestno celo 100.000 lir. Usluga je bila nedvomno poplačana na drug način.

Med izbrisi starih hipotek in ukinjivami dolžnih razmerij je treba zabeležiti, da je v marcu izdala Mestna hranilnica ljubljanskega izjava, s katero je potrdila, da ji je bivši Sokol, Tabor poplačal njeno »erjatev v znesku 3.150.000 din, za katero je jamčilo zemljišče vl. št. 591 v kat. obč. Sv. Petra predmestju, I. del. Izbrisanih je bilo nadalje več starih hipotek nad 100.000 din. V nekem primeru je dolg catiral iz leta 1922 in je bilo posojilo jano še v kronah (350.000 Kr). Neka posestnica iz Novega mesta se je rešila 325.000 din dolega.

V marcu je bila vpisana v zemljiško knjigo tudi komasacijska pogodba, ki sta jo sklenila mestna občina ljubljanska in posestnik Alojzij Jankovič iz Kordvorske ulice. Zaradi nove razdelitve na stavbišča in pridobitve cestnega sveta po situacijskih načrtih, odobrenih po gradbenem ura-

du mestnega poglavarstva in po katastrski upravi, sta oba pogodbenika odstopila v komasacijsko maso svoje parcele. Mestna občina 13 parcel v izmeri 56.294 kv. m. in Alojzij Jankovič 7 parcel v izmeri 24.552 kv. m., tako da je površina, ki jo je bilo treba znova razdeliti, merila skupaj 81.846 kv. m. Po novi razdelitvi je dobila 15 parcel v izmeri 56.624 kv. m. mestna občina 10 parcel v izmeri 25.222 kv. m., a Alojzij Jankovič. Za izravnavo vrednosti je mestna občina plačala Jankoviču 1276.30 lir. Dogovor je odobril mestni svet na svoji javni seji 3. julija 1941., da se omogoči komasantska racionalna razdelitev in izvajanje regulacijskega načrta.

Ob parcelaciji svojega sveta v kat. obč. Zgornji Šiški je Alojzij Brezalnjak odstopil brezplačno Mestni občini dve parceli v izmeri 1433 kv. m. Mestna občina ju potrebuje za ceste. Leta 1938. je bilo Francu Blamiču, posestniku s ceste Artille Rea, zdano stavbno dovoljenje za adaptacijo na njegovih nekmetalskih parcelah v kat. obč. Viču. Takrat je Blamič odstopil mestni občini brezplačno za ceste potrebni svet. Zaradi spremembe projekta in prežitve regulacijske črte je sedaj mestna občina del odstopljene parcele vrnila (v izmeri 1525 kv. m.). Istočasno pa so odstopili mestni občini v iste namene posestniki Dehevci s Tržaške ceste 1973 kv. m. sveta in Janez Ažman z Viča njivsko parcelo v izmeri 62 kv. m.

Iz pokrajine Trieste

General Borghi zapušča Trieste. General Mario Borghi, spčtovani poveljnik VI. cone Crnih srjav v Triestu, je imenovan na novo važno mesto, na razpolago glavnemu miličnemu poveljstvu. V oktobru 1936 je prispel v Trieste, kjer si je pridobil številne zasluge.

Junaska smrt triestinskega poročnika. V hrabri akciji proti sovražnim upornim oddelkom pri Lepasu na Hrvaškem je peale poročnik Stefan Maserin iz Triesta. Končal je učiteljske »G. Carducci« v Triestu in obiskoval katoliško vseučilišče v Milanu, kjer je promoviral na podlagi disertacije v Dominiku Rossettiju.

Novo delo triestinskega pisatelja. Te dni je izšla v založbi Garzanti v Milanu nova knjiga triestinskega pisatelja G. Stuparicha pol naslovom »Letni časi ob vodnjaku«.

Literarni večer. V veliki avli Dantejevega liceja je napovedano za 19. t. m. literarno predavanje o sodobni italijanski poeziji. Pisatelj Umbro Apollonio bo po razpravi o Josipu Ungherettiju, Evgeniu

Razstava Ivana Kosa

Ljubljana, 9. aprila. Včeraj dopoldne je bila v znanem Kosovem salonu v prehodu nebotičnika tvorjena nova umetnična razstava. To pot je postavil na ogled svoje umetnine znani slikar Ivan Kos, ki slovi za enega izmed najboljših naših sodobnih akvarelistov. Razstava obsega 12 slik in sicer: tri portrete, pet krajzin in štiri tihžitja. Portreti so: »Portret mi je žena«, »Portret brata Francka« in »Portret prof. J. P.«; krajline: »Pokrajina s potokom«, »Kozolec«, »Zužemberke«, »Ob vod.« in »Motiv iz Ljubljane«; tihžitja: »Tulpec«, »Mak«, »Anemone« in »Modri zvončki«.

I. Kos je dober portretist, v krajznah pa izraža nežnost in obilico fines, kakor tudi intimno opažanje. Kakor rečeno spada med najboljše sodobne akvareliste in njegova akvarelna tehnika je izvrstna. Tudi v tihžitjih je v tehniki akvarela mojster. Njegove cvetlice so dekorativne, a obenem polne življenja in v njih se zrcali trpka samotnost.

Razstavljalec je prjelatjem ilkovne umetnosti že dalj časa dobro znan in zaslužen priznan. Njegovo ime pa je znano tudi izven meja naše ožje domovine, saj je že pred leti pridelil uspeh razstave svojih slik v tujini. Zlasti pomemben uspeh je dosegel s svojimi umetnostnimi razstavami v Pragi in leta 1939 v Milanu. Njegova sedanja razstava v Kosovem umetniškem salonu v prehodu nebotičnika je vzbudila med upodablajočo umetnost ljubec ob občinstvom živo pozornost in ni dvoma, da bo doživela uspeh, ki ga mošturu tako v moralnem kakor v finančnem pogledu iskreno želimo.

Ogled zanimive razstave, ki bo odprta le kratek čas, toplo priporočamo.

AL CINE UNION GRANDE SUCCESSO DEL FILM

UNA STORIA D'AMORE

V KINU UNION VELIK USPEH FILMA

ZRTEV VELIKE LJUBEZNI

presenta predvaja

Cassia Norris

Una STORIA D'AMORE

ZRTEV VELIKE LJUBEZNI

REGIA M. Camerini

Nastopil je čas saditve krompirja

Kako ravnamo z njim ob saditvi, med rastjo in ob spraviljanju, da bomo imeli čim več pridelka — Vsak semenski gomolj naj tehta okoli 50 gramov

Ljubljana, 9. aprila.

Ze nekaj časa opazujemo, kako ljubljanski meščani h te pripravljati svojo zemljo za saditev krompirja. Od jutra do večera pridno razbijajo grude, urejajo površino zemlje, gnojijo in opravljajo vsa potrebna dela. V veliki vni in želji, da bi dosegli čimprej in čim več uspeha, so nekateri posadili krompir že sredi marca. Mnenja so bili, da bodo na ta način koristno izrabili lepo vreme in dosegli svoj smoter. Meščane sadilce krompirja so mučila pri pripravljanju zemlje še razna druga vprašanja. Tako n. pr., kako ga naj sadimo v jarke ali jamice, kako naj mu gnojimo in podbno. Da jim še mars kaj ni jasno, kar se tiče saditve in gojitve krompirja, se pokazalo tudi snočne predavanja vrtnarskega osebja Sačjarske in vrtnarske podružnice Ljubljana I. V zborovalni dvorani Kmetijskih društev se je zbralo zelo veliko pazljivih poslušalcev, ki so pozorno sledili besedam predavatelja inž. Zaplotnika. Aktualno predavanje se je tikalo baš gojitve in saditve krompirja. Po predavanju se je razvil zelo živahen pogovor o raznih vprašanjih, ki so zanimala posamezne poslušalce, tako da so vsi odhajali z zadovoljstvom in v upanju, da bodo pri delu za letošnji pridelok krompirja imeli več uspeha. Iz predavateljevega strokovnjakega tolmačenja, ki zasluzi, da zvedo zanj tudi nenavzoči, povzemamo najvažnejše navdobe.

Nikar saditi krompirja na isto njivo kakor lani

Dober pridelok krompirja je odvisen od zemlje, obdelovanja, gnojenja, semena, sorte, časa in načina saditve, negovanja in obdelovanja rastline ter kmetično od vremena in bolezni. Najboljša zemlja za krompir je lahka zemlja. V njej se pridelok lažje razvija. Uspeva tudi na težji zemlji, zahteva pa več obdelave. V tem pogledu seveda meščanski pridelovalci vednoma ne bodo mogli veliko izboljšati, ker imajo na razpoložljivo manjšo kmetijsko zemljo. Tem več pozornosti bodo morali posvetiti obdelavi. Krompir potrebuje precej vlage, ne uspeva pa na prevlažni, mokri zemlji. Če je zemlja preveč mokra, je boljše, da ga kupimo. Glede zemlje velja torej, da so zanj primerne vse, ki niso prevlažne in neprenehke.

Kakor pri drugih kulturnih rastlinah, je tudi pri krompirju zelo važno kolobarjenje. Če sadimo rasti na več let na isto mesto, utegnemo doživeti razočaranja. Vsaka rastlina ima svojstven sestav korenin, ki črpajo hrano iz določene globine. Tako so nekateri sloji zemlje popolnoma izprani in zato rastlina ne dobi več primerne hrane. Rastlinske korenine izločajo tudi posebno kislino, ki so dotični rastlini škodljiva nevarna. V zemlji se nabere preveč škodljivih izločkov. Če sadimo rastlino vedno na isto mesto, se razvijajo razne bolezni in škodljivci. Razbohotijo se pleveli. Okopavine so kulture, ki njivo čistijo, vendar se morajo vrtiti s strninami in deteljami. Če gojimo okopavne za površino, zemlje ne čistijo. Tudi ne moremo zatirati plevelov, ki se razvijajo v polju. Vse to nas prisili, da ne sadimo krompirja vedno na isto mesto in da upoštevamo kolobarjenje. Pravilno kolobarimo tako, da pride ista rastlina ponovno na staro mesto šele po štirih letih. Tega pa meščanski obdelovalci skoraj ne bodo mogli upoštevati v polnem obsegu. Na vsak način ne smejo saditi krompirja tja, kjer je rasel lani. Upoštevati morajo vsaj dvoletno izmenjavo.

Glede obdelovanja velja, da je najboljša če zemljo preorimo ali prelopatamo že jeseni. Pustimo jo v surovi brazdi in gradah, da čez zimo premrzne. Mraz napravi več kot lepota in pomeni že polovico dobre obdelave. Zadnji trenutek preorane zemlje bo dala manj pridelka, kakor če je bila preorana jeseni. Orje in obdeluje naj se zemlja čim globlje, tudi do 30 cm. V jeseni preorano zemljo ni dobro sedaj ponovno prekopavati, ker se bo preveč osušila.

Koliko in kako gnojimo

Če ne gnojimo, ne smemo pričakovati velikega pridelka. Vse zanima vprašanje, koliko je treba gnojiti krompirju? Najidealnejše je gnojenje s hlevskim gnojem in umetnimi gnojili. Hlevskega gnoja potrebujemo en voz na 300 do 400 m². Če ga je manj, si moramo pomagati z umetnimi gnojili. Pri zmernem gnojenju potrebujemo 2 kg kalijeve soli na ar, prav tako 2 kg superfosfata na ar in 1 do 1,5 amonijakata na ar. Kalijevo sol je treba raztrositi 10 do 14 dni pred saditvijo. Enako tudi amonijak. So to lahko topljive snovi, ki bi mogle raztrošene ob saditvi osoditi koreninice.

Gnoj vlagajo sadilci v zemljo zelo različno. Nekateri nakopljejo jarke, drugi pa ga potresejo kar po vrhu. To sta dva skrajna primera. Najboljše je, če se gnoj zmeša z zemljo in sicer ne pregloboko.

Kakšen naj bo semenski krompir

Krompirjeve sorte so postale zadnja leta zelo velika moda. Poznamo jih sedaj že nekaj stotin. Pri nas pride v poštev največ 10 sort, oz. roma za posameznike tiste, ki jih bodo mogli dočeti. Katero sorto naj izberemo, da nam bo rodila največ? To ni odvisno samo od naravnih pogojev, temveč, zlasti sedaj, tudi od mnogih drugih okoliščin. Med jedlinimi sortami krompirja razlikujemo zgodnje, srednje in pozne. Zgodnja sorta raste dva do tri mesece in ne more toliko narediti kakor ona, ki raste pet mesecev. Zgodnja sorta ima pri nas tudi to slabo stran, da jo težko obdržimo čez zimo. Pozne sorte zopet ne dozorijo pravočasno in za naše razmere niso priporočljive.

Zgodnje sorte so: kiflačar, rožnik, bitnje (holandski krompir); srednje sorte so: navaden bel, onedovec, danski krompir (ki smo ga letos dobili preko tvrde Sever); med pozne sorte pa spada rdeči kovečki krompir. Pozne sorte bomo sadili samo tam, kjer smo sigurni, da jih bomo lahko tudi mi pospravili. Z zgodnjimi sortami pa ni rekordov.

Semenski krompir mora biti predvsem zdrav. Gomolji naj bodo primerno debeli, poganjajo naj krali, ne smejo delati gomoljčkov in niti. Če gomolje razrežemo in opazimo rjavo kolobarje, ki so kašnatni, da pod nožem zahrčijo, niso primerni za saditev.

Edino sredstvo je, da po možnosti vsako leto kupimo krompir iz okrajev, ki niso okuženi. Nevarna je krompirju tudi krompirjeva plesen. Rastline dobijo rumenkaste pege, ki počasi porjavijo in počinjajo. Včasih spremeni krompirjeva plesen v 14 dni zeleno njivo v črno. Borba proti njej je težavna. Uspešna je le, če opazimo nastop plesni pravočasno. Zatira se tako, da škropimo krompirjeve rastline z enodstotno raztopino bakrene galice.

Glede debelosti semenskega krompirja velja, da ni dovolj samo eno oko. Iz takega krompirja bo rasla zelo slabotna rastlina, ki bo dala malo pridelka. Semenski krompir mora biti dovolj debel. Vsak gomoljček naj tehta okoli 50 gramov (20 krompirjev na 1 kilogram). Najboljše je, če posadimo cele gomolje. Kdor pa jih prereže, naj ne dela premajhnih krhljčkov. Vsak krhljč mora imeti vsaj dve oči, boljše je tri. Narežemo gomolje en teden pred saditvijo, da se po rezih napravi kožica, ki varuje krompir pred boleznimi.

Krompir sadimo toliko narazen, da ga lahko brez ovir negujemo in obdelujemo. Vrste naj bodo 60 do 70 cm ali dva čevlja narazen. V vrsti pa naj bo krompir od krompirja 30 cm narazen ali en čevelj. Na ta način gre pet kosov na kvadratni meter. Važna je tudi globina. Nekateri sadijo zelo globoko, drugi plitvo. Globina saditve je odvisna v veliki meri od zemlje. Povprečno je najboljša, da pokrijemo krompir s trikrat tako debelo plastjo kakor je debelo seme. To je približno 8 do 9 cm ali tri prste globoko.

Najprimernejši čas za saditev je od 10. do 20. aprila

Nekateri so sadili krompir že v začetku marca lani pa so se našli obdelovalci, ki so ga posadili šele v začetku junija. Oba termina sta skrajnosti, ki ne moreta dati dobrih uspehov. Najboljši in najprimernejši čas za saditev je okoli 10. do 20.

DNEVNE VESTI

— **Senator Giannini predava v Bratislavi.** Na povabilo slovaške univerze v Bratislavi je predaval italijanski senator Amedej Giannini v veliki avli bratislavskega vseučilišča o novih temeljih v medsebojnih odnosih evropskih narodov. Omenjal je prisrčnost političnih, gospodarskih in kulturnih odnosov med italijanskim in slovaškim narodom.

— **Pošmrtno odkrivanje.** Srebrna svetinja je bila podeljena v spomin junaka padlih podpolkovnika Alojzija Vta iz Purgentara pri Avellinu, podporočnika Salvatoreja Rolla iz Palermo, podporočnika Alojzija De Francisca iz Neaplja ter višjega kaporalja Raimunda Apollonia iz Valle di Dentro pri Soudrin.

— **Osakodovanci anglosaških napadov v Franciji.** Kakor poročajo nemški listi iz Vichyja, je bilo po stanju 31. marca t. l. v Franciji 200.000 oseb, ki so utrpeli telesno ali materialno škodo ob anglosaških terorističnih letalskih napadih na francoske kraje in jim je bila zato priznana državna podpora.

— **Razdelitev nagrad Dopolavorovega natečaja »Od nedelje do nedelje«.** Razpisni natečaja »Od nedelje do nedelje« je razdelilo sedem nagrad v smislu Dopolavorovega natečajnega razpisnega: Prvo nagrado 400 lir je prejel pešec Peter Manzan za italijansko ženo v sedanjem trenutku. Delavec Josip De Santis od medobratnega metalurškega neapeljskega Dopolavora 200 lir za prispevek »Neapelj v črti«. Nadaljnjo nagrado 200 lir je prejel višji kaporal Gabriel D'Alma, nagrado 100 lir pa poštni zvezljavci Dopolavorovec Silvij Camilloni iz ulice Merulana v Rimu.

— **Doživljaji iz vojnega ujetništva pobeglega italijanskega narednika.** Te dni je prisel v Turin 33-letni višji narednik Aldo Bormida, ki je pripadal italijanski mornarici. Pred osmimi leti je Bormida zapustil svoje rodno mesto Turin ter se preselil v Massano, kjer je vodil kmetijsko gospodarstvo. Ob izbruhu vojnih se vračnil sedanje vojne je bil Bormida uvrščen v sestavi italijanske mornarice. Dne 8. aprila 1941 so Angličji zasedli Massano, Bormida je postal ujetnik. 28 dni je preživel skupno z drugimi tovariši v angleškem vojnem ujetništvu. Ves čas je mislil na beg, priložnost se mu je ponudila, ko je spoznal šoferja Italijana, ki je skrbel Bormida na avtokarju in ga pokril s smetmi. Šofer ga je pustil v zapuščeni krajini, od koder je ubral peš proti Massani, kjer so ostali od Italijanov še samo starčki žene in otroci. Tukaj je užival skrito podporno italijanskega prebivalstva in je prišel do neke osebne izkaznice, potrjene od angleških oblastev. Štiri mesece je prebil v Massani. Nazadnje se je domeni s sedmimi tovariši za beg. Pripravili so ladjo, v kateri se skrivaj prebivalci Rdeče morije ter se zkrkali na arabski obali. Po petih dneh morske plovbe so prijadrali v Gizzo. Prestali so še na daljine domovinske, dokler niso priselili peš najprej v Geddo in nato v turško Mersino. Odtod so lahko uspešno nadaljevali svojo pot in so se 28. marca vrnili na italijanska tla. Bormida je pokazal mnogo vztrajnosti za rešitev. Sedaj pripoveduje svojim turškim znancem in prijateljem svoje podrobnosti svoje nenavadne odisejave.

— **Počastitev nemškega fizika na Slovaškem.** Profesor fizike na znani univerzi v Heidelbergu dr. Filip Lenard je po rodu iz Bratislave. Slovaška vlada je zato dala nemški državnim gimnazij v Bratislavi na živ Lenardove gimnazije. Ob tej priložnosti je bila v nedeljo intima svečanost, ki ji je prisostvoval tudi slavljenski sam.

— **Uspešne racije sofijske policije.** Kakor poročajo bolgarski listi, je policija v Sofiji izvedla v zadnjih dneh več presejalnih racij v raznih sofijskih lokalih. Pri tem je prišla okrog 300 oseb, ki so se mudile v bolgarski prestolnici brez dovoljenja za bivanje ali celo brez vsakih listin.

— **Obrambna vzgoja slovaškega naroda.** Slovaški parlament je pretekli teden sprejel zakonski predlog o obvezni obrambni vzgoji slovaškega naroda. Obveza velja za vse moške od končanega šolanja do dovršenega 50. leta starosti, za ženske pa do dovršenega 30. leta.

aprila, kar ni ne prezgodaj in ne prezpozno.

Negovanje razvijajočih se rastlin je pri krompirju zelo važno. Sem prštevamo okopavanje, osipavanje, zatiranje plevela in bolezni. Z okopavanjem zatiramo plevel in se borimo tudi proti suši. Če pravočasno okopavamo, se nam ni treba bati suše. Okopavamo po potrebi. Potreba pa nastane za vsakim večjim dežjem. Zadoštevajo pa bo, da ga okopujemo dvakrat. Prvič ko so krompirjeve vrste vidne, drugič pa ko so krompirjeve rastline za ped visoke. Tedaj jih tudi osujemo. Osipanje je potrebno zato, da imajo krompirjevi gomolji dovolj prostora za razvijanje. Če jih ne osipamo, je sloj zemlje preplitek in ne more rasti roditi. Če opazimo med nasadom bolne rastline, jih moramo odstraniti. Odveč je iz trganje cvetja, ker ne prinese nobene prednosti. O boleznih smo glavno povedali že zgoraj.

Na vreme nimamo vpliva. Kljub temu si pa le lahko pomagamo. Dogaja se, da je ali preveč ali premalo vlage ali pa, da pada toča. Proti velikim vlagam in toči ni pomoči. Proti preprični vlagi pa uveljavljamo prekopanje v jeseni in okopavanje z motiko.

Kdaj ga kopljemo in spravljamo

Krompir je zrel, ko se z lahkoto loči od korenin. Če z roko rastlino potegnemo iz zemlje, ne sme biti na njej gomolja. Zunanji znak je, da stebila pravilno porumenijo in se posušijo. Če je krompir še nezrel in ga v rokah stisnemo s prsti, se kožica odrgne.

Izkopani krompir moramo prebrati že na njivi. Napravimo si tri kope: na prvega mečemo srednje in debele, vse brezhibne gomolje, na drugega drobnejše, nasekane vendar zdrave, na tretjega pa najdrobnejše in nagnite gomolje. Krompir s prvega kupa bomo shranili za zimo, z drugega ga bomo jedli, s tretjega pa ga bomo uporabili za krmo.

— **Smrt znanega operetnega komponista.** V starosti 58 let je 1. aprila umrl v Berlinu popularni nemški operetni komponist Walter Brommes. Mnoge popevke iz njegovih oper so se razširile po vsej Nemčiji in še daleč po ostalem svetu. Mednarodni sloves si je priborila njegova opera »Maskota«, ki so jo igrali po gledaliških širah sveta preko 20 let.

— **Umrl je eden najstarejših italijanskih novinarjev.** Herman Curet je bil med storjati italijanskega novinarstva, najstarejši novinar v Triestu. Posebno naključje je hotelo, da je umrl na dan svojega goda. Doživel je častljivo starost 84 let. Polkojnik je bil simpatična triestinska osebnost. Odkar je 30. oktobra 1877 objavila palermška revija neko Curetovo razpravo, ni polkojnik do svoje smrti več odložil svojega novinarskega in pisateljskega peresa. Napisal je več pami, novel in raznih humorističnih prispevkov, med drugim je posvetil posebno publikacijo razpiti triestinski burji. Bil je dolgo vrsto let Pccolov gledališki recenzent predvsem za operetne in komedijske uprizoritve. Njegovi teatni prispevki pa so bili objavljeni tudi v dnevnih »Ponolo di Trieste« ter »Ultimo nottze«. Sodeloval je vsotičas tudi pri dnevniku »La Nazione«. Bil je zaslužen novinar, pesnik in pisatelj.

— **Švedski tenorist Björling bo sodeloval na florentinskem maju.** Kakor poročajo iz Stockholma, je ves švedski tisk z zadovoljstvom objavil vest o povabilu direktorja glasbenih proslav florentinskega maja Viktorija Guja slavnemu švedskemu tenoristu Jusju Björlingu za sodelovanje na prireditvah tradicionalnih florentinskih umetnostnih manifestacij. Prvak švedskih solistov in tenoristov bo kraliral naslovno vlogo v Verdijevem »Trubadurju«.

— **Spomnit se je obletnice ženine smrti in sam umrl.** Iz Camob'a poročajo o značilnem dogodku 45-letni delavec Vincenc Taulini iz Verbanije Pallanze se je vračal skupno s tremi tovariši domov, pa se je spomnil žalostne obletnice, ko se je pred enim letom prebudil poleg svoje žene, ki je bila mrtva. Zadelo jo je srčna krap. Spregovoril je še nekaj toplih besed o svoji pokojni ženi, ko se je nenadoma zgrudil na tla in obeljal mrtev. Zdravniki je ugotovili, da je umrl za posledicami srčne kapi.

— **Rimske naselbine ob izlivu Donave.** V prostorih palače Broletto Nuovo v Milanu je predaval akademik prof. Scariat Lambriano z bukareške univerze, razvijatelj rumenske šole v Rimu, pred številnim milanskim kulturnim občinstvom o rimskih naselbinah ob izlivu Donave. Svoja po učna izvažanja je ponazoril z zanimivimi posnetki. Prikazal je razcvet rimske kulture v nekdanji Daciji ter globoko romanizacijo avtohtonega prebivalstva. Ob sklepu svojih izvažanj je poudaril, da je Romanija obrnila svojo latinsko imovino ter dediščino, ki jo je dosegel hrvsko varovalca. Romanija pomeno druga baklo latinstva ob mejah evropske celine.

— **La Spinova Garibaldi bo prenešen v Nizzo.** Poročali smo o smrti znanega kiparja La Spine. Zapustil je v svoji delavnici orjaško Garibaldijevo glavo, ki jo je klesal vsa zadnja leta. Želja kiparja La Spine je bila, da bi bil njegov Garibaldi prenešen na francoski italijanski meji. Ob proslavi velikih ligurskih mož je bila La Spinova želja sporočena vodilnim funkcionarjem konfederacije profesionalistov in umetnikov. Nastal je načrt, po katerem naj bi bil Garibaldijev kip postavljen na skrajno Quarta s pogledom, uprtim proti Nizzu. Rimski »Messaggero« pa poroča sedaj, da bo Garibaldi Mhaela La Spine postavljen na primernem prostoru v Nizzu. Garibaldijev rodnem mestu, s pogledom proti morju.

— **Ogrski dijaki si ogledujejo milanske zanimivosti.** Skupina budimpeštanskih vseučiliščen, ki so se udeleževali zimskega taboriščenja na Capanni Casati pri Cividalu, je posetila te dni Milan ter si ogledala politehniko, dijaški dom in prostore raznih fašjskih organizacij. V fašjskem domu jih je sprejel milanski Zvezni tajnik, v mestni palači pa milanski župan, ki jim je iz rekel svojo prisrčno dobrodoščilo.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO UNION TELEFON 22-21
Pretpretstjiva zgodba, ki je ne boste pozabili

Zrtev velike ljubezni
V glavnih vlogah: Assia Noris in Piero Lulli
Predstave: ob delavnikih ob 15.30, 17.30 in 19.30 uri; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 15.30, 17.30 in 19.30 uri

KINO MATICA TELEFON 22-41
Dnevno ob 15.30 in v nedeljo ob 10.30 film o nesmrtnem osvajačju ženskih src

Don Juan
Adriano Rimoldi, Ellena Zaresci, Paolo Stoppa
Dnevno ob 17.30 in 19.30 ter v nedeljo ob 13.30, 15.30, 17.30 in 19.30 urah vezanilim in najodobnejšim film ljubavno-kriminalne vsebine

Začeva Styx
Napeti prizori, ples. — V glavnih vlogah: Viktor de Kowa, Laura Solari, Margit Symo.

Novo: KINO SLOGA Novo!
Velika ljubezenska drama v vefelimu

Patrizia
z najboljšimi francoskimi igralci Raimu, Josette Day in Fernandel
Radi velike dolžine filma dnevno samo tri predstave. Pričetek predstav ob 14. uri. — Konec ob 21.30.

— **Tekmovanja srednješolcev.** Minister za narodno vzgojo je objavil razglas, ki se nanaša na tekmovalne gojence tretjega razreda Kr srednjih šol ob priliki proslave tehnike. Tekmovanje, ki se bo vršilo dne 22. aprila, bo v sestavi in rešitvi matematične naloge ter risanju. Zmagovalcem bodo prisojene posebne nagrade po 2000 lir ter jim bo priznana prednost pri vstopu v prvi razred višjih tehničnih zavodov.

— **Razvoji kreditnih ter zavarovalnih zavodov v Dalmaciji.** Kakor poročajo iz Zagreba, je zbral predsednik fašistične konfederacije denarnih ter zavarovalnih zavodov nac. svetnik Mario D'Avet k raportu na sedežu Zveze v Zari dirigente označenih kategorij ter jim izbrano poročal o najzanimivejših pogledih kreditne in zavarovalne delavnosti v Dalmaciji.

— **Umrl je filmski umetnik Veidt.** V Los Angelesu je umrl znan filmski umetnik Konrad Veidt, ki je doživel starost 50 let. Zaslovel je v nemem filmu, uveljavil pa se je tudi v zvočnem filmu. V zadnjih letih je posvetil svoje odlične igralske sposobnosti dramskemu gledališču.

— **Nesreče.** V ljubljanski bolnišnici se zdravijo naslednji ponesrečenci: Fr. Zabukovec 8-letni sin tesarja iz Grosupelja, si je pri padcu s peči zlomil desno nogo. — Dveletnemu sinčku delavca iz Vrbljen, Josku Erjavcu, je nekdo otrok pri iri odsekjal prste levice. — Franja Rebec, 51-letna žena upokojenega železničarja iz Ljubljane, je padla v Kotnikovi ulici v Ljubljani in se ranila na truplo. — Eva Bratina, 44-letna zasebnica iz Ljubljane, si je pri padcu na stopnicah zlomila desnico.

IZ LJUBLJANE

Prosiava hrvatskega državnega praznika

V soboto 10. t. m. bo tudi v Ljubljani praznovana druga obletnica ustanovitve Nezavisne Države Hrvatske. Ob tej priliki bo ob 10. v stolnici maša-zahvalnica.

— Po maši se bodo povabilci odličniki vpisali v spominsko knjigo konzulata. V nedeljo, 11. t. m. ob 11. bo sprejel konzul tukajšnje hrvatske kolonije.

— **Danes zopet huda slana.** Bali smo se, da se bo letos pomlad začela prezgodaj, zdaj se pa že bojimo, da bo mrzaj trajal predolgo. Kmalu bo minila že prva polovica aprila, a jutra so še vedno mrzla kakor februarja. Včeraj je brila ves dan mrzla burja in ker je bilo oblačno, se tudi popoldne ni mnogo ogrelo, tako da je znašala maksimalna temperatura le 9,8°.

Ponoči se je zjasnilo, zato je postalo še tem bolj hladno in davi je znašala minimalna temperatura —1,4°. Zračni tlak je včeraj še vedno močno narasel in zdaj je še nad normalo. Davi je slana napravila zopet škodo na sadnem drevju, pa tudi nekoliko na vrtovih, na neznih zelenjadnih sadikih.

— **Akademski slikar Riko Debenjak** bo razstavljal v Galeriji Obersoni svoja dela (olja in grafike) od 11. aprila do vključno 2. maja. Posebnih vabl. ne bo. Razstava bo odprta ves dan od 9. do 18 ur.

— **Slovaška simfonična literatura** je zelo bogata in v njej najdemo dela najrazličnejše vsebine. Mnogo je del, ki se nastanajo na folklorne motive še več pa je del, ki so izredno bogata na originalnih temah. Vsa pa so odlikovana po bogati slikoviti instrumentaciji. Dvoček je napisal v dveh serijah 18 slovaških piecov, ki se vsotičkrat izvajajo na največjih simfoničnih koncertih. Tudi prhodni naš simfonični koncert, ki bo v ponedeljek, dne 12. t. m., ima na sporedu dva najbolj znana Dvočkov slovaška plesa. Poleg teh dveh umetnih bomo slišali na tem koncertu pod vodstvom dirigenta Draga M. Stanca še Verdijevo prediero Sicilijanske večernice in Čaikovskega 5. simfoničnega koncerta bo v veliki unjanski dvorani, začetak točno ob pol 8 uri zvečer, konec pred 9. uro. Predpredaja sedajev in storžev v knjižnici Glasbene Matice.

— **Naznanite sobe!** Mestno županstvo se vedno zlasti v sredini mesta nujno potrebuje več čedno opremljenih sob za nastanitev oficijev in uradnikov. Ktor koli ima kako primerno sobo naj jo takoli naznaniti mestnemu odpravniku v sobi št. 2 v III nadstropju magistratskega poslopja za Rohovim vodnikom.

— **Trafikantom v vednost.** Od 1. aprila dalje morajo biti — dokler ni preklica — trafike odprte v delavnikih od pol 7 jutraj do 21. zvečer. Za nedelje in praznike n' spremembe. To velja za mesto Ljubljano.

— **Sin'ikat trafikantov**

— **Je nekaj mladih dotenjskih prešičkov** je še na r. zpolgo pri Malem gospodarju Galusovo nabrežje 33.

Maksimalni cenik za zelenjavo in sadje

Visoki komisar za ljubljansko pokrajino je predpisal nov maksimalni cenik št. 6 za zelenjavo in sadje, uvoženo v ljubljansko pokrajino. Ta cenik je veljaven od 9. aprila t. l. naprej in določa naslednje maksimalne cene (vse za kilogram; prva številka označuje ceno v trgovini na debelo, druga pa ceno v trgovini na drobno; v oklepajih so dosedanje cene, kolikor so spremenjene): — Cesa 9,50 lire na debelo — 10,70 lire na drobno (9,30—10,60); belušji 8,80—10,40; karfijola 3,20—3,70 (3,10—3,80); korenje (očiščeno) 3,20—4; čebula 2,40—3 (2,65—3,25); koprca (finčki) 3,20—3,80 (2,95—3,50); solara 3,20—3,90 (3,65—4,65); špinatna 3,20—3,90 (3,25—3,80); zelena 4,55—5,05 (4,95—5,95); pomaranče la (Moro-Tarocco) 8,35 do 9,35 (8—9); pomaranče Ila 7,35—8,35 (7—8); limona la, 15 cm obsega 3,25—4,35, za ko 0,45 (3,20—4,25, za kos 0,45); jabolka la (n. pr. zlata parmena) 8,35—9,55 (7—8); orehi Sorrento 26—30, orehu navadni 21,50 do 25 lir.

Gornji cenik velja le za uvoženo blago, za domače pridelke pa veljajo v prodaji na drobno maksimalne cene, ki jih objavlja mestni tržni urad v tedenskem ceniku. Cene se razumejo brez tare. Kot blago prve vrste velja samo zdravo za prevoz sposobno blago in so zločeni pridelki, ki so izobčeni ali nagniti ter ne zadostno sočati. Cene veljajo za blago, očiščeno zunanjih nečistih listov. Ta cenik mora biti izvešen na dobro vidnem mestu tako v trgovinah na debelo kakor tudi v prodajalnicah na drobno. Prodajalci morajo postaviti na blago listič z napisom izdane cene in kakovosti blaga. Grosisti morajo izdati kupcem račun z označbo blaga, kakovosti in etnotne cene. Tudi preprodajalci morajo na zahtevo izstaviti tak račun. Civilni komisariji lahko spremenijo te cene navzdol, medtem ko mora biti vsaka sprememba navzgor odobrena od Visokega komisarja. Za proizvodje, ki jih ta cenik ne navaja, veljajo zadnje cene iz prejšnjih cenikov. Kršitelji predpisov tega cenika se bodo kaznovali v smislu naredb z dne 26. januarja 1942-XX št. 8 in z dne 25. novembra 1942-XXI št. 215.

Kazni zaradi prekrškov predpisov o živilih

Urad za nadzorstvo nad cenami pri Visokem komisarijatu sporoča, da je v mesecu marcu okrajno glavarstvo za ljubljansko okolico kaznovalo zaradi prehrabnih prekrškov in nelojalne spekulacije naslednje osebe:

Zaradi navijanja cen je bil kaznovan Anton Bizjan iz Polhovca gradca na 100 lir globe. Zaradi nerednega dobavljanja mleka je bil kaznovan Ivan Dimnik iz Jarš št. 2 na 300 lir globe. Zaradi skrivnega zaklopa je bil kaznovan Alojz Garvas s Starega trga št. 4. Plačati mora 500 lir globe.

Petdesetletnica Ganglovih kipov na Operi

Pri brskanju po številkih »Slovenskega naroda« pred pol stoletja smo v številki z dne 11. marca 1893 naleteli tudi na naslednje zan mlivo reminiscenco:

Genjalnega našega kiparja g. Alojzja Gangla najnovjša umotvora, predstavljajoča tragedijo in komedijo, sta že prestavljena vsak na svoje mesto na gledališčnem prosljuju in obujata splošno občudovanje. Mojster Gangl pokazal je zopet jekdnkrat izredno svoj sposobnosti, kajti ta kipa, vsaka nad 2 metra, sta umetniško dovršeni deli. Tragedijo predstavlja krasna, v modernu draperijo odeta žena. Z levo roko drži del draperije nad glavjo, z desno roko pa kratak meč. Oči, čelo, blestno odprta usta, vsaka poteza na lici, vse je karakteristično in izraža bol in odločnost. Vse podrobnosti so fino, naravno in harmonično izdelane, tako da napravi kip na gledalca velik utis.

Ta isto velja o drugem kipu. Komedijsko predstavlja bujna, razkošna žena, držeča v levi roki izbrano pogojeno meško masko, v desni pa Kurentov storž. Polno lice izraža neko bahantno razuzdanost, a ta izraz ni prozajčen ali surov, četudi je naturalističen. Desna roka je gola in isto tako oke rdeči. Draperija je pri obeh kipih tako realistično verno izdelana, da je lahko od človeka različi tanjšo in debelejšo. Oba kipa duhovito zasnovana in v tehničnem oziru mojstrsko izdelana, spopolnujeta krasno Ganglovo veliko skupino na sllemenu, vsi trije umotvori dr. mačnega kiparja pa so kot celota najlepši okrasi novega gledališča.

Zlogovnica št. 5

a — a — a — ad — an — bin — dan — dij — din — do — e — ger — gor — je — ju — kat — ke — ke — ko — ko — kra — lah — lin — me — nec — ni — no — nus — o — pa — plan — ra — rez — ro — ro — ros — si — stan — šle — šu — te — tel — tur — u — ur — vi — vi — vo — vo — zar.

Iz teh zlogov sestavi 17 besed a pomenom: 1. pokrajina v Srednji Aziji, 2. ženski red, 3. italijanski komponist, 4. nasprotnik mehkanskega cesarja Maksimilijana, 5. sodni zagovornik, 6. slovenski bibliograf, 7. del Ljubljane, 8. muslimanski bog, 9. francoski kipar (†

Kako so se pred 200 leti pripravljali na vojno

Ob začetku avstrijske nasledstvene vojne je bil sestavljen v Ljubljani posebni obrambni svet

Ljubljana, 9. aprila. Pred 200 leti je Evropa preživljala precej nemirne čase. Tedaj je vladala v Avstriji Marija Terezija in zdelo se je, da bodo kočljive vladarske naloge pretežke za vladarico. Ko je bila l. 1741 v Nymphenburgu pri Münchenu sklenjena pogodba, znana v zgodovini pod imenom »Münchenski traktat«, so nastopile za vladarico še nove težave: na zahodu ji je začela groziti vojna nevarnost, Nobenega dvoma ni bilo o sovražnih namenih bavarskih vojnih knezov proti Avstriji, a posebno skrb je zbudila še vest, da je bila sklenjena skrivna pogodba med Bavarci, Francozi in Španci, Zaman so bili poizkusi, da bi odvrgli Karla Alberta od sovražne zveze čeprav so mu obljubljali zato nagrado v obliki ozemlja zunaj Nemčije. Zato so se marali na Dunaju začeti pripravljati na vojno, kar je seveda vplivalo tudi na razmere v naših krajih. Priprave na vojno v tistih časih so značilne za tiste »družinske« razmere, ko se niso poznali današnjega »tempa« in ko so bili pojmi, kakršni je »bliskovita vojna« še povsem neznan. Kakor tedaj še ni bilo bliskovite vojne, tako tudi priprave na vojno nikakor niso bile »bliskovite«. V tistih časih so bile vojne vedle ali manj le krajevne, ali, če hočete, deželne značaja, tako da v deželah, ki niso bile neposredno prizorišče bojev — v isti državi, zapleteni v vojno — sploh niso posvečali posebne pozornosti vojnemu dogodkom. Če govorimo o pripravah na vojno v Avstriji pred 200 leti, je treba omeniti, da so se na vojno začeli pripravljati predvsem v neposredno ogroženih deželah, medtem ko so gledali na primer na Kranjskem — vsaj nekaj časa — na te priprave, kakor da se jih nič ne tičejo.

Armada je štel 15.000 mož...

Poleti l. 1741 je bila nevarnost napada bavarskih in zavezniških čet na Avstrijo povsem očitna in Avstrija je rekrutirala že julija 15.000 mož. To število vojaštva je bilo razdeljeno na posamezne avstrijske dežele. Kranjska bi morala prispevati le 693 mož, kar se jim je pa zdelo tedaj mnogo. Vlada je izdala tajna navodila, da je treba poklicati moštvo pod rožje čim prej, vendar niso smeli računati da bodo priprave končane kaj prej kakor v dveh ali treh mesecih. Zato se je pa vlada po navetu svojih vojaških svetovalcev odločila, ko se je septembra začel pohod Bavarcev in njihovih zaveznikov proti Avstriji, za nove, učinkovitejšje ukrepe, da bi se oborožili prej. V ta namen je bil 6. septembra 1741 izdan odlok o sklicanju posebne obrambne konference zastopnikov avstrijskih dežel. Na tej konferenci bi naj sklenili neodvisno od armadnega poveljstva posebne ukrepe za zaščito dežel, ki niso bile prizorišče bojev, ali ki niso bile neposredno prizadete. V počev so prišlo predvsem Koroska, Štajerska in Kranjska. Vsaka dežela bi naj sama skrbelo za zaporo deželnih prehodov, zlasti gorskih prelazov in cest in naj bi si preskrbelo potrebno obmejno vojaštvo. Tedaj pač niso mogli računati na navadno vojaštvo, da bo še strazilo deželne meje, ko ga je že tako primanjkovalo za samo bojišče.

»Čemu bi hodili na konferenco?«

Kako so v tistih časih gledali na vojno, če niso bili neposredno prizadeti, sprevidimo najbolje iz primera Kranjske. Kranjski deželni glavar je na povabilo na konferenco odgovoril, kako si zamišlja deželno obmejno stražo, češ, naj bi v ta namen uporabili ogulinsko milico, kar se pa tiče zastopstva Kranjske na konferenci, je izjavil, da se mu zdi nepotrebnost, pač zaradi tega, ker se Kranjska ta konferenca ki išče »obrambni sistem« po načrtu štajerske, ne tiče. ... Kranjska se mora zavarovati že vnaprej proti kakršnim koli danjstvam, ki bi bile uvedene na konferenci, ker ne more nič prispevati. Kar se tiče streliva, je treba naglasiti, da Kranjski daje smodnik edini mlin (smodnišnica) v deželi, a svinca sploh nimajo. V poročilu deželnega glavarja so opisane zelo žalostne obrambne razmere v deželi. Za obrambo deželnih mej ne morejo zbrati dovolj moštva, češ, Kranjska nima »posrečelceve« kakor n. pr. Tirolija; na Kranjskem je le nekaj graščinskih in navadnih lovecev ki bi jih lahko vpoklicali, kar je pa mnogo premalo. Deželni glavar je odločno nasprotoval vpoklicu kmetov. Pri poznejši reviziji so deželni stanovni ugotovili, da v deželni orožarni ni bilo nobenega orožja, v deželno knežji je pa bilo samo nekaj pušk in kopja (500); to orožje bi naj uporabili za obrambo deželnih prehodov. Češarska vlada je dovolila deželi uporabo orožja deželno knežje orožarne za obrambo deželnih

Nabiranje vojaštva

V tistih časih, ko se ni bilo splošne vojaške obveze, ni bilo tako lahko zbrati primernega števila vojaštva. Značilno za tedanje razmere je, da so bila 27. julija 1741 izdana tajna navodila za nabiranje vojaštva v mestih, predmestjih, prenočiščih potujočih rokodelcev itd. ter naj prirede ravnice in polove vse prestopajoče mlade ljudi. Ljudje so se v tistih časih silno bali vojaške službe, ker jih je spreletavala zana že ob sami misli, da se bodo morali posloviti za vedno od civilnega stanu. Zato so si mnogi sekali prste, kvarili noge itd. da bi bili nesposobni. Niso pa bile težave le z nabiranjem vojakov; vojaške je bilo treba še izveščati, za kar so potrebovali že izveščane vojake, ki jim jih je pa primanjkovalo na vseh koncih in krajih. Toda izveščane vojake so potrebovali že zaradi tega, da so hkrati strazili novake, kajti večkrat se je zgodilo, da so zaprti novaki razbili vrata in ušli. Tako jih je v Ljubljani ob tisti priliki ušlo 11 izmed 100.

Veliki stroški za vojake

Da so se tedaj dežele tako zelo otepele nabiranja in predajanja vojakov za redno vojaštvo, sprevidimo iz naslednjih stroškov. Iz načrta za rekrutacijo iz l. 1742 je razvidno, da bi morala dežela plačati 17 gld. za vojakov krcj za vsakega 30 krajcarjev, za puško 4 gld. in izdati za trimesečno plačo vojaku 12 gld. in razne druge izdatke še toliko, da bi skupni stroški za moža znašali 48,5 gld. Dežela je prejela od države za vsakega vojaka po 41 gld., tako da bi morala sama prispevati po 7,5 gld. K tem stroškom je treba pristoje izdatke za nastanitev in preživljanje vojakov, dokler jih ni predala državi. Kar jo je veljalo po 2,5 gld. za vojaka na mesec. Skupaj bi morala torej dežela izdati za vsakega vojaka po 10 gld., kar je bilo v tistih časih mnogo. Število novakov, ki bi jih naj dala dežela, so določali po številu kmetij. Po načrtu za rekrutacijo je odpadel po en mož na 30 kmetij, odnosno odkupnina po 15 gld. Načrt za rekrutacijo je vseboval tudi predpise o prisilnem nabiranju novakov. Pri tem nabiranju so imeli posebno nalogo sodne sluge, ki so razlašali ter dobivali pa vabili mlade ljudi v vojaško službo; za potrebe nabiranja novakov so nabirali prejemali tudi denar,

ki so ga večkrat z bodočimi vojaki poglali po grlu. Gosposke so bile pooblašene, da so smele postopaje rekrutirati s silo. Če bi ne mogli nabirati na navaden način dovolj novakov na svojem področju, so gosposke smele prirediti lov na ljudi. Toda deželni stanovni so odklonili nasilno nabiranje novakov. Pri vseh teh težavah v zvezi z nabiranjem novakov v tistih časih je treba še omeniti, da je morala dežela prispevati tudi konje; l. 1742 je Kranjska zbrala 139 težkih jezdskih konj in 69 lahkih. Dežela je imela tistega leta skupno stroškov zaradi vojakov in konj 11.825,5 goldinarjev.

Kranjska se je upirala poslati zastopnika na konferenco

Kranjska se je dolgo upirala poslati svojega zastopnika na graško konferenco in šele septembra, na pritisk vlade, je poslala svojega odposlanca, grofa Barba v Gradec. Bavarske čete so že 28. septembra zasedle Gornjo Avstrijo. Barbo je prispel v Gradec šele 2. oktobra, ko je bilo tam že hudo vznemirjenje. Na konferenci so razpravljali predvsem o obrambnih napravah na Zgornjem Štajerskem. Sklepalj so pa tudi o medsebojni pomoči sednih dežel, o posebnem podpiranju dežele, ki je najbolj potrebovala pomoč, kar je bil že običaj. Po tej uveljavi bi morala tedaj Kranjska pomagati štajerski, pozneje je pa pomoč od Kranjske zahtevala še Koroska. Zastopnik Kranjske je na vse pretege branil interese svoje dežele ter odklanjal pomoč Koroski, češ da Kranjska ne more podprati dveh dežel, Barbo se je hotel vrniti čim prej domov, a ga niso pustili. Obrnil se je celo na dvor, da bi ga pustili domov, a so njegovo prošnjo (decembra) odklonili, kajti navzočnost zastopnika Kranjske je bila potrebna, ker so primorske dežele obračale pozornost naše kot novo prizorišče vojne nevarnosti.

Obrambni svet v Ljubljani

Zaradi vojne nevarnosti na jugu so sklicali v Ljubljani obrambni svet. V začetku so mislili prepustiti tudi skrb za obrambo mej na jugu graški konferenci, a pozneje se je izkazalo, da je bolje izbrati bližji kraj. Izbrana je bila Ljubljana. Vlada je zavezovala 3. marca l. 1742 kranjskemu deželnemu glavarju, naj takoj skliče obrambni svet. — Kako je bilo s to ljubljansko konferenco, bomo morda povedali še kaj ob drugi priliki.

Od kdaj merimo čas?

Od Sardanapalove vodne ure do budilke naših dni

Prvi narod, ki je razdelil dan v več časovnih delov, so bili menda Asirci. Oni so izumili vodno uro za vladanja Sardanapala II. (860 do 824 pred Kristusom). Prva ura je imela obliko cilindrične posode, ki je bilo v nji vedno vode. Bila je bakrena. V njeni steni je bila luknjica, skozi katero je kapljala voda, tako da se je posoda v enem dnevu izpraznila 5 do 6 krat. Kraljevska palača v Ninivanu in vsaki mestni okraj je imel tako vodno uro. Na čuvajevo znamenje so vse vodne ure istočasno napolnili z vodo. Čuvaj je stal vrh stolpa in oznanil vsak dan sončni vzhod. Tako so začeli Asirci dokaj primitivno meriti čas. Čas med napolnitvijo in izpraznitvijo posode so nazivali Asirci »stražaj«. Trajal je dve do tri ure. Vodna ura se je imenovala klepsydra.

Skozi več stoletij je ostala ta primitivna ura neizpremenjena. Šele ko so v Aleksandriji izumili sončno uro, je opremil nek Egiptčan iz Memphisa vodno uro z urnikom in kazalcem. Kazalec se je vrtel okrog »cofa« in opremjen je bil z vrvice, na kateri je bil pritrjen košček plutvine. Ko je voda upadala, se je pogrezala tudi plutovina in kazalec se je pod večjo nepotestjo vrvice premikal. Pozneje je dobila vodna ura nazobčano kolesca za pogon podobno kakor jih imajo mlinci na vodno. Tako se je posrežilo razdeliti dan še na manjše dele. Vodna ura je bila l. 250. pr. Kristusom izpopolnjena, kolikor se je sploh dala. Egipt, kjer je bilo središče trgovine z urami, je pošiljal svoje primitivne ure v orientalske dežele in jih prodajal po zelo visokih cenah. Ko je leta 62. pr. Kristusom vkorakal Pompeus kot zmagovalec nad Antiohom in Mitridatom v Rim, je spadala med najdragocenejši njegov plen vodna ura, last pontskega kralja, ki je kazala ure in minute. Cilindrska vodna posoda in urnik sta bila iz zlata,

kazalec posut z rubini. Vsaka zimed 24-urnih števil pa izrezljana iz safira.

Germanj so merili čas po svoji posebni metodi brez ur in minut. Vodnih ur niso poznali. S sončnimi urami bi jim bilo pa kaj malo pomagano, ker je sijalo sonce v njihovi domovini bolj poredko. Zato so si pomagali tako, da je jutraj, ko je načelno taborišča ali vasi vstal, sedel mlad suženj k vhodu v njegovo kočjo in postal dve čeladi, eno prazno, drugo pa napolnjeno s kamenčki. Polnitev in izpraznitev čelad je trajala od sončnega zahoda. Ker sta bili čeladi zelo veliki, kamenčki pa zelo drobni, je trajala polnitev odnosno izpraznitev najmanj dve uri. Zato je verjetno, da so imeli Germani kakor Asirci razdeljen dan v šest delov ali straž. Ko je bila ena čelada prazna, je udaril suženj z mečem po črtu, visečem na koči. Odmev je zadonel po taborišču in ljudje so vedeli, da je napolnil čas obeda, menjavanja straže ali službe božje.

Germani so pa imeli za merjenje časa še celo vrsto drugih sredstev. Kmetovalec je meril čas po številu brazd, ki jih je oročal s plugom, med žetvijo pa po žitnih bilkah ali snopih. V mnogih mestih so čuvaji oznanjali čas. Čim je napolnil dan, je krenil vojak peš, če je bilo mesto veliko pa na konju, na obhod okrog mesta. Ko je bil odhod končan, je bil končan tudi prvi časovni odmev ali prva straža. Vojak se je vrnil v svoj šotor, kjer je zatrobil. Ta čas je pa krenil na pot drugi vojak. Ti obhodi so trajali od ranega jutra skozi ves dan in noč s to razliko, da se po sončnem zahodu ni več oglašala trompeta in da ponoči ni hodil samo en vojak, temveč straže po 10 do 12 mož.

Tako je bila eno stoletje po razpadu zapadno rimskega cesarstva v Evropi povsem izginila navada o.nanjevanju ure in minute. Tedaj je pa podaril kalif Harun

Tunsko bojišče: ameriški vojni ujetniki, ki so jih zajela italijanske čete

al Rašid v znak svojega prijateljstva cesarju Karlu Velikemu leta 807. dragoceno krasno izdelano vodno uro. To uro so pa v deželi Frankov menda bol občudovali in posnemali kakor praktično uporabljali, ker ne silimo v zgodovini te dežele nikjer v vodnih urah. Pojavile so se šele za vladanja kralja Filipa. Tik pred nastopom Karla Velikega je bila namreč izumljena peščena ura, ki je bilo ravnanje z njo lažje kakor z vodno. To uro poznamo še zdaj tako kakršno je izdelal takrat redovnik Ludprand; dve stekleni posodici v obliki hruske, ki se držita skupaj, med njima je pa opek prehod. V naslednjih stoletjih urarstvo ni posebno napredovalo. Šele pod francoskim vladarjem Karlom V. je nastala l. 1374. prva ura v lumini pomeni besede, ki je tudi bila. Izumitelja je bila priznana dosmrtna renta v znesku 300 zlatih kron, poleg tega je bil pa povznan v plemiški stan. Potem so pa jeji izdelovati stenske ure za velika postolja. Šele v začetku 16. stoletja so se pojavile manjše sobne ure. Prvo tako uro je podaril l. 1518. Julius Medici, poznejši papež Klemen VIII. francoskemu kralju Francu I. V tem stoletju so prvi uporabili uro tudi pri astronomskih računih. Tycho de Brahe je namestil leta 1560. v svoji zvezdarji v Cramiesburgu stensko uro, ki je kazala minute in sekunde.

Žepne ure so pa bile izumljene še prej. Nürnbergski urar Peter Henlein je izdelal prvo žepno uro leta 1490. Znana so takozvana nürnbergska jajca, žepne ure v velikosti kokoškega jajca. Te spadajo zdaj med najdragocenejše muzejske predmete. Zelo velik napredek je pomenilo Huigensovo n'halo. On je izročil leta 1756. nizozemski opis ure z n'halom, ki jo je bil izumil Galileji, sam jo je pa opremil še s prožno. Leta 1658. je bila izumljena žepna ura s prožno, 18 let pozneje pa v Amsterdamu prve repertike. S tem je postala ura, kar se od nje zahteva, namreč zanesljiv in točen merilec časa. Vidimo torej, da je bila pot od Sardanapalove vodne ure do naših budilk zelo dolga in naporna.

Expozicijev česke izobrazbe v Rumuniji

Rumunsko prosvetno ministrstvo je izdalo odlok o izpolnitvi srednješolske izobrazbe. Na novo so bili namreč organizirani pedagoški seminarji pri rumunskih univerzah, obvezni za vse kandidate filozofije, bogoslovja, naravoslovja, umetnostne akademije, konservatorije in visoke šole za telesno vzgojo. Po dveh letih obiska bo treba v bodoče polagati izpite. V pogledu učnih moči na srednjih šolah je prosvetno ministrstvo odredilo, da mora biti vsak srednješolski profesor ne samo rumunski državljani, temveč tudi rumunske narodnosti.

Verdijeva razstava na Dunaju

Od 4. do 11. t. m. bo vprizorjenih v dveh največjih dunajskih gledališčih 9 Verdijevih oper. Dirigirajo slavni italijanski dirigenti, sodelujejo pa člani mestnega gledališča v Firenci. Samo opero »Rigoletto« bo dirigiral rumunski dirigent Georgescu. Na Dunaju je bila otvorjena tudi razstava »Verdi na Dunaju«. Sloveči nemški dirigent Knappertsbusch bo dirigiral Verdijev Requiem, italijanski muzikolog Gatti bo pa predaval o Verdiju. Za vse te prireditve vlada na Dunaju veliko zanimanje.

Posojila mladim zakoncem v Nemčiji

Lani je dobilo v Nemčiji posojilo 102.840 mladih zakončih parov. Število posojil mladim zakoncem se je lani v primeri s predlanskim letom znižalo za 70.000. šte-

vilo zakonskih zvez pa lani ni nazadovalo, temveč se je celo nekoliko povečalo. Mnogi mladi zakonci v začetku sploh niso imeli lastnega gospodinjstva in za to jim tudi posojilo ni bilo potrebno. Do konca lanskega leta je dobilo posojilo 1.975.057 mladih zakončih parov. V Nemčiji je država poskrbela, da lahko dobe vsi novoporočenci pod ugodnimi pogoji posojila za nabavo opreme. Blagodejne posledice tega ukrepa se kažejo vedno bolj.

Gledališče za francoske delavce v Nemčiji

V Hamburgu je bila nedavno ustanovljena Zveza francoskih delavcev v Nemčiji »Le pont« in njena prva večja kulturna prireditve v nekem hamburskem taborišču je dosegla velik uspeh. Francoski igralci, člani Comedie Française so vprizorili v družabnih prostorih taborišča Mollerovo komedijo »Namišljeni bolnik«, poleg tega pa še moderno enodejanko. Igralska skupina Comedie Française je na turneji po Nemčiji, kjer prireja predstave za francoske delavce.

Izreki

- Kadar se strasti pridruži precejšnja mera dolgočasnja, se izpremeni ona v ljubezen. Toda ta mera je zelo redko prava.
- Da bi mogli velikost strasti pravilno oceniti, moramo od časa do časa živeti v precejšnji razdalji od nje.
- Dva zaljubljenca sta si pripovedovala drug drugemu o svoji sreči.
- Jaz bom vedno ljubil svojo izvoljenko — je dejal prvi, — ker je vedno, kadar jo vidim, ista.
- Jaz jo pa ljubim zato, ker je vedno drugačna, — je odgovoril drugi.
- Ne prvi ne drugi pa ni stulil, da sta mislila oba na eno in isto.
- Ženska spozna samo sebe šele potem, ko ji obrnemo hrbet.
- Nič ni na svetu tako važnega kakor ženski poljub. Brez poljuba bi namreč ne bilo ničesar na svetu.
- Moževa ljubosumnost ponižuje ženo. Ženina ljubosumnost povzgačuje moža.
- Za ljubljeno žensko pomeni moški svet, za zaljubljenega moškega je svet — ženska.
- Glej vase, pa boš jasneje videl okrog sebe.
- Malo je na svetu ljudi z osebno noto. Večina navadno zapade v melodijo drugih.
- Marsikdo bi rad na življenjskem odru igral glavno vlogo, pa je zapisan na sporedu samo kot statist.
- Ce stopiš človeku na nogo, ga prosiš odpuščanja. Ce mu pa stopiš za vrat, se pravi temu poslovni princip.
- Lažje je ovreči sodbo bližnjega kakor njegov predsodek.
- Ce imaš uspehe, te spoznavajo ljudje, ce imaš pa smolo, spoznavajo ti ljudi.
- Kdor mnogo zve, zbira znanje, kdor mnogo verjame, zbira zmotne.

GEORGES OHNET: 50

PRODAJALEC STRUPOV

ROMAN

Toda celo pri teh znakih pijanosti, pri vsem opotekanju je še ohranil mikavno eleganco in zapekljivost mladosti. Vrgel je klobuk v kot, ssekel kožuh in ga spustil na tla, od koder ga je sluga takoj pobral, potem je pa vzklilni na ves glas:

— Glej no, glej, saj to je naš vitez Templier! Katera srečna misel te je pa privedla sem, dragi moj... Edmond, cigarete in čaj z rumom, umiram od žeje.

Prijatelj ga je prijel pod roko tako močno, da se je nesrečnež, opotekel.

— Kristijan, kaj res ne veš, kaj počenjaš? Od kod pa prihajaš? Le kaj ti je prišlo na misel? Kaj — po tolikih trdnih sklepih in obljubah, ki si jih dal, čeprav te ni nihče silil — se spozabiš prav tistega dne, ko je dom poln vseh naših prijateljev in ko se prireja svečanost tebi na čast!

— A tako! Zato torej je toliko ljudi na trgu pred

domom. Saj sem se komaj preril s kočijo skozi množico. In kakšen vik in krik ti je bil tam. Mislim, da so me spoznali. Menda je kočijaž zato zapeljal na dvorišče skozi zadnja vrata... Templier, kaj pa hočejo prav za prav vsi ti ljudje pri nas?

— Kaj si res znorel? Kaj res nisi zmožen nobene pametne misli?

— O, nasprotno, še nikoli ni bila moja glava tako jasna kakor danes. Vendar pa ne vem in ne razumem, zakaj je tu toliko ljudi. Saj se človek tu niti ganiti ne bo mogel. Kako neumen sem, da sem se sploh vrnil... Pojdiva, pojdiva na ples v Opero. Tam bodo tudi Clamiron, Vertemousse in Longin, z njimi ostaneva do jutra.

— Vsi tvoji prijatelji so tu, Kristijan.

— Pošli torej po nje... Zaklenemo se tu, da nas ne bo nihče motil...

— Da, jutri bo pa ves Pariz govoril, da so prišli vsi povabljeni na proslavo tvoje zaroke, samo tebe ni bilo... Tvojemu očetu se bodo posmehovali in tvojo nevesto bodo žalili s hinavskim sočutjem...

— Želim samo mir in nič drugega.

Brezbrizno je skomignil z rameni, povsili glavo in odšel v svojo spalnico, kjer je omahnil v globok naslanjač. Zadovoljno si je oddahnil, oči so se mu kar same zaprle in zdelo se je, da bo vsak čas zaspal. Baron Templier je stopil k njemu in se z bolestnim občutkom zagledal v obraz tega šestindvajsetletnega mladeniča, nekoč tako lep obraz, zdaj pa razoran, izžet in top, podoben obrazu navadnega pijanca. Sklenil je nadaljevati boj. Prijel ga je za

roko in ga na vsa moč stresel, da bi zdrnil v tem po alkoholu ohromelem telesu novo življenje.

— Zdrami se, Kristijan, in poslušaj me... Saj vendar veš, da te imam rad... Ne ženi me torej v obup s svojo topostjo. Vsi najini prijatelji so tu, kakor sem ti že povedal. Človek bi mislil, da se je zbral danes v tvojem domu ves Pariz, samo da bi ti mogel čestitati... Ne, moraš k njim... Tvoja mačeha je že vsa iz sebe in sama me je poslala pote... Kristijan, poslušaj me...

— Saj te poslušam, — je odgovoril, odprl oči in posmehljivo pogledal svojega prijatelja. — Prinašaš mi torej vest o obupu madame Vernier-Mareuilove... Med nama rečeno, — zdi se mi, da si strašno nesramen.

— Kristijan! — je vzklilni baron.

— O, da saj veš, da si v mojem življenju trenutki, ko govorim čisto odkrito. In zato ti pravim, dragi prijatelj, da bi kot ljubček moje mačeha ne smel pridivovati o morali... Saj nisem nikoli zahteval od tebe, da bi spoštoval dom mojega očeta. Čemu bi torej bil bolj papeški od papeža?

Pri teh besedah je počasi vstal in na obrazu so se mu prikazale poteze boleznega dostojanstva.

— Glej, dragi prijatelj, midva sva dva prekrasna primera moderne vzgoje. In kdor bi naju hotel resnično spoznati, bi naju moral proučiti do globin najine vesti. Jaz sem pijandura, ki pije kakor prostiški izvošček. Hoteli so me spraviti na pravo pot, toda moji prijatelji so me zopet zapeljali in zdaj vidiš, v kakšnem stanju sem se vrnil. Mar misliš,

da je pijančevanje ozdravljivo? Saj je tako prijetno piti, saj pozabi človek pod vplivom alkohola na vse križe in težave, na vse gorje svojega življenja. O, da, vem dobro, kaj mi hočeš povedati... Sem Vernier-Mareuilov sin, milijonarjev sin, pa ne zam ni pošteno razmetavati očetovega denarja. Toda ti, dragi moj baron, kaj je s teboj? Čeden fant si, ki zahaja v dom moža, čigar ženo si zapeljal... Ljudje trdijo celo, da te njen mož podpira pri tvojih finančnih špekulacijah in da tako razmnožuje tvoje dohodke... Njegovo prijateljstvo mu torej plačuješ s tem, da ljubiš njegovo ženo... Priznati moram, da je to sijajen poklic. In ta poklic te dobro preživlja. Toda ti si vedno trezen... Ohraniti moraš jasno glavo, da moreš voditi svoje trgovske posle. Drugače bi pa popaval prav tako kakor jaz. Oba sva enaka. V grehu sva brata. Razlika je samo ta, dragi moj baron, da moram jaz za svoj greh plačevati, ti imaš pa celo dohodke od njega.

— Nesrečnež! — je vzklilni Templier in iztegnil desnico kakor da ga hoče udariti. Toda — takoj se je zopet pomiril in zašepetal:

— Saj niti ne ve, kaj govori... Jutri se ne bo ničesar več spominjal.

Sklonil se je nad svojim prijateljem, ki je bil že zopet zadremal, in napeto ga je opazoval.

— Ne, ne bo se mi posrečilo zdravit ga še pravočasno, da bi smel oditi dol. Kaj naj torej storim?

Odprl je vrata v predsobo in dejal tiho: